

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KENTSEL AÇIK VE YEŞİL ALANLARININ PEYZAJ MİMARLIĞI
AÇISINDAN İRDELENMESİ, AKSARAY KENTİ ÖRNEĞİ**

Hilal Başak KARAMAN

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Kamil ÖRÜCÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
ISPARTA - 2019**

© 2019 [Hilal Başak KARAMAN]

TEZ ONAYI

Hilal Başak KARAMAN tarafından hazırlanan " **Kentsel Açık Ve Yeşil Alanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi, Aksaray Kenti Örneği** " adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak başarı ile savunulmuştur.

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Kamil ÖRÜCÜ
Süleyman Demirel Üniversitesi

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Hüseyin Oğuz ÇOBAN
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Volkan Küçük
Süleyman Demirel Üniversitesi

Enstitü Müdürü

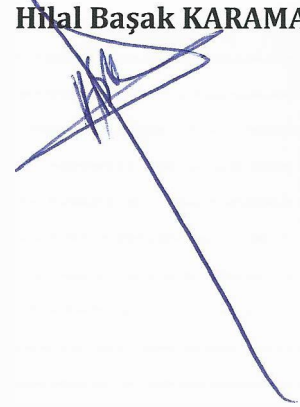
Doç. Dr. Şule Sultan UĞUR

TAAHHÜTNAME

Bu tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek tezde yer aldığını beyan ederim.

Hilal Başak KARAMAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇİNDEKİLER	i
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	3
1.2. Kaynak Özetleri	3
2. TEMEL KAVRAMLAR	15
2.1. Yeşil Alan Kavramı.....	15
2.1.1. Yeşil alanların sınıflandırılması	16
2.1.2. Yeşil alanların işlevleri	18
2.1.2.1. Ekolojik katkıları	18
2.1.2.2. Sosyal katkıları	18
2.1.2.3. Ekonomik katkıları.....	19
2.1.2.4. Fiziksel işlevleri	19
2.1.2.5. Mimari etkileri.....	19
2.1.3. Açık ve yeşil alan standartları.....	19
2.1.3.1. Nüfus büyüklüğü	20
2.1.3.2. Kişisel ihtiyaçlar	20
2.1.3.3. Yerleşmenin karakteri	20
2.1.3.4. Ulaşılabilirlik (Etki yarıçapı)	20
2.1.4. İmar planlarında yeşil alan kavramı	22
3. MATERYAL VE YÖNTEM	22
3.1. Materyal.....	22
3.2. Aksaray Kenti Doğal Özellikleri.....	23
3.2.1. Coğrafi konum	23
3.2.2. Topoğrafik özellikler	25
3.2.3. Jeolojik yapı	26
3.2.4. Hidrojeolojik yapı	28
3.2.5. İklim.....	29
3.2.6. Bitki örtüsü	30
3.2.7. Eğim ve yükselti.....	30
3.3. Aksaray Kenti Kültürel Özellikleri	31
3.3.1. Tarihçe	31
3.3.2. Nüfus ve demografik yapı	32
3.3.3. Ulaşım ve altyapı	33
3.3.4. Ekonomik yapı.....	34
3.3.4.1. Sosyo-ekonomik yapı	34
3.3.4.2. Sanayi ve ticaret bilgileri.....	34
3.3.4.3. Bitkisel üretim.....	34
3.3.4.4. Hayvansal üretim	35
3.3.5. Turizm	36
3.4. Aksaray Kenti Alan Kullanım Süreci	36
3.4.1. İmar planlarıyla oluşan alan kullanımı.....	38
3.5. Yöntem	38
4. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	39

4.1. Aksaray Kenti Yeşil Alanların Mevcut Durum Analizi	39
4.1.1. Rekreasyon alanları ve kent parkları	42
4.1.2. Mahalle parkları.....	43
4.1.3. Çocuk oyun alanları	49
4.2. Yeşil Alanların Ulaşılabilirlik Durumu	50
4.3. Aksaray Yeşil Alanların Yapısal-Kentsel Donatı Açısından Durumu.....	51
4.3.1. Çocuk oyun alanları	52
4.3.2. Mahalle parkları.....	55
4.3.3. Spor alanı	55
4.3.4. Rekreasyon alanları ve kent parkları	56
4.3.4.1. Kılıçarslan parkı.....	56
4.3.4.2. Cumhuriyet parkı	59
4.3.4.3. Karabağ tematik parkı	62
4.3.4.4. Kültürpark.....	64
4.3.4.5. Recep Tayyip Erdoğan gençlik parkı	66
4.4. Aksaray Yeşil Alanların Bitkisel Materyal Açısından Durumu	69
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	69
5.1. Tartışma.....	69
5.2. Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarının İrdelenmesi	70
5.3. Yeşil Alanların Ulaşılabilirliklerinin İrdelenmesi	71
5.4. Değerlendirme ve Sonuç.....	72
ÖZGEÇMİŞ	143

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KENTSEL AÇIK VE YEŞİL ALANLARININ PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN İRDELENMESİ, AKSARAY KENTİ ÖRNEĞİ

Hilal Başak KARAMAN

Süleyman Demirel Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ömer Kamil ÖRÜCÜ

Hızla artan nüfusun etkisiyle kentler plansız büyümektedir. Yanlış yer seçimleriyle insanların doğadan kopması ve yeşil alanların azalması kaçınılmaz olmuştur. Günümüzde tüm şehirlerde yeşil alanların planlı olmamasından kaynaklı sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu yaşananların gelecek kuşaklar için sorun teşkil etmemesi adına bu alanların işlevsel olarak yeterli seviyeye gelmesi için geleceğe yönelik planlamaların daha makul olması gerekmektedir.

Yeşil alanlar bir kentin denge unsuru olarak düşünülmelidir. Bu alanlar planlanırken her kentin kendi sosyo-ekonomik koşulları, toplumun istekleri ve gereksinimleri göz ardı edilmemelidir. Bu istekler teknik olanaklarla da harmanlanıp bütüncül bir yaklaşımla yeşil alanlar planlanmalıdır. Kentin yeşil alanlarının kent içindeki dağılımı, büyüklüğü, ulaşılabilirliği, işlevselliği, tasarımı ve donatı açısından yeterli olup olmadığı çok önemlidir. Yeşil alanlar planlanırken bu nitelikler göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışmada Aksaray kentinin yeşil alanlarının daha planlı olması adına bir sistem oluşturulmasına değinilmiştir. Aksaray kentinin yeşil alanlarının kent içindeki dağılımı, büyüklüğü, ulaşılabilirliği, işlevselliği, tasarımı ve donatı açısından yeterli olup olmadığı bu tez kapsamında incelenmiştir.

Bu tez kapsamında ilk olarak yeşil alanlar tanımlanarak başlanmıştır. Yeşil alanların önemine vurgu yapılmıştır. Daha sonra bu tezin amacı anlatılmıştır. Yeşil alanların kent içerisindeki yerine değinilmiştir. Yeşil alanların sınıflandırılması ve işlevi gibi konulara yer verilmiştir. Daha sonra materyal ve yöntem kısmına geçilmiş, Aksaray kenti hakkında bilgiler verilmiştir. Aksaray Belediyesi içerisinde yer alan yeşil alanlar mahallelere göre irdelenmiştir. Her alanın büyüklükleri tespit edilmiştir. Kişi başına kaç m² yeşil alan düştüğü ortaya çıkarılmıştır. Mahallelere göre ulaşılabilirlikleri çıkartılmıştır. Yeşil alanların dengeli dağılıp dağılmadığı tespit edilmiştir. Aksaray kentinin imar planında öngörülen yeşil alanlarda dikkate alınarak analizler yapılmıştır. Yeşil alanların donatı yönünden ve bitkisel materyal yönünden yeterli olup olmadığı incelenmiştir.

Son bölümde ise imar planı ile mevcut durumların karşılaştırılması yapılmıştır. Mevcut durumda kişi başına düşen yeşil alan ve imarda öngörülen kişi başına düşen yeşil alan hesaplanarak ne kadarlık bir norm açığı olduğu tespit edilmiştir. Böylece tüm veriler değerlendirilerek yeşil alanların daha eşit dağılması, ulaşılabilirliğinin arttırılması, donatı ve bitkisel materyallerinin çeşitlendirilmesi adına bu araştırmanın göz önünde bulundurularak yeniden sistemli bir planlama yapılmasına karar verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mekânsal planlama, şehir içi alan kullanımı, Aksaray Şehri, yeşil alan ve parklar, kentleşme, kentsel açık yeşil alan sistemi, kent ekosistemi.

2019, 80 sayfa

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

INVESTIGATION OF URBAN LIGHT AND GREEN AREAS IN TERMS OF LANDSCAPE ARCHITECTURE, EXAMPLE OF AKSARAY CITY

Hilal Başak KARAMAN

**Süleyman Demirel University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture**

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Ömer Kamil ÖRÜCÜ

Due to the rapidly increasing urban population of building congestion and unplanned developments, wrong location choices have caused the breakdown of urban relations with rural areas and the decrease of green areas in the city. Today, there are problems due to insufficient and unplanned green areas in all cities. In order to ensure that these experiences do not pose a problem for future generations, these areas must be functionally sufficient and must be safe for future developments. Green areas are needed for a long-term balance for various uses of living and surviving phenomenon for outdoor activities in a city's structure. These areas should be examined in a holistic approach by combining today's social and economic conditions, community wishes and requirements with technical opportunities and planning decisions should be carried out based on these views.

As a result of the use of green areas for other purposes, houses are deprived from sunlight; dry appearance of stone and concrete piles are formed among the smallest scale to lack of the green areas. Therefore, under the threat of health-hazardous gases, even with industrial organizations planned residential areas, irregular traffic, etc. day by day adds a new ring to the chain of problems.

In order for cities to achieve a regular and healthy environment, it will be possible to develop an open and green spaces if the distribution size, functional and aesthetic qualities are within a systematic planning and urban design approach. In this study, it is aimed to propose a Green Field System for Aksaray province. Aksaray city center;

urban, urbanization and open-green space systems will be classified by qualification and the potential usage will be examined.

In the first part of this study; the importance of green areas, purpose and scope of the study are explained.

In the second part of the research, the definition and location of open and green areas in urban open and green space system, classification and functions of open and green areas, comparison of green spaces with local and foreign norms and factors affecting urban open and green spaces are given. In addition, definitions of ecosystem and urban ecosystem are also included.

In the third part of the research, necessary information about the materials and methods used are given.

In the fourth section, active and inactive green areas within Aksaray Municipality, according to the area size of neighbourhood, amount per person, the distribution to neighborhoods and inventories have been prepared. These inventories were brought together and analyzed by taking into consideration the norms determined by the Ministry of Construction and Settlement on a city basis and the current green area situation in the district was determined. In this section, the active green areas of the district are examined in terms of their accessibility and their urban facilities, and the accessibility of active green areas are recorded on the map.

Finally, in the fifth part, Aksaray City Parks are examined in order to obtain information about the herbal material of active green areas.

In the fifth and final section, the green area inventory proposed in 2018 in Aksaray 1/1000 Implementation Development Plan has been prepared, the statuses on the plan have been processed and the active green area requirement and norm deficit have been determined in relation to the green areas proposed in the plans and the active green areas owned by the province compared with the norms of the Ministry of Environment and Urbanization, the amount of insufficient active green area of the district was determined.

All the data obtained from the research were evaluated and it was determined that the need for green area system in order to reach homogeneous distribution of active green areas, increasing the accessibility, reaching more users and a need for green space system to meet urban norms, “Aksaray District Green Area System Plan” preparation was recommended, what should be considered when preparing this plan was mentioned in the paragraphs, the system recommendations are presented.

Keywords: Place planning, usage of city area, Aksaray City, green areas and parks, urbanization, urban open green space system, urban ecosystem.

2019, 80 pages

TEŞEKKÜR

Bu araştırma için öncelikle değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ömer Kamil ÖRÜCÜ'ye teşekkürü bir borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Yine çalışmamda maddi ve manevi yardımlarını gördüğüm yol gösteren Şule Aslan, Zekiye Kürklü, Almira Uzun, Tuğba Bülbül ve Nur Koçyiğit'e de sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin her aşamasında beni yalnız bırakmayan aileme sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Hilal Başak KARAMAN
ISPARTA, 2019

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Pinheirinho Semt Parkı, Curitiba	15
Şekil 2.2. Port Sunlight River Parkı, Birkenhead	16
Şekil 3.1. Aksaray ilinin dünyadaki konumu	23
Şekil 3.2. Hasan Dağı'ndan bir görüntü	25
Şekil 3.3. Aksaray bölgesi arazi kullanım haritası.....	26
Şekil 3.4. Aksaray Hasandağı'ndan bir görüntü	26
Şekil 3.5. Aksaray Ekecik Dağı'ndan bir görüntü	27
Şekil 3.6. Tuz Gölü'nden bir görüntü	27
Şekil 3.7. Acıgöl'den bir görüntü	28
Şekil 3.8. Aksaray Sıcaklık Analizi	29
Şekil 3.9. Aksaray Yıllık Yağış Analizi.....	30
Şekil 3.10. Aksaray ili eğim durumu.....	31
Şekil 3.11. Kapadokya'dan bir görüntü	32
Şekil 3.12. Aksaray Ulaşım Haritası	33
Şekil 3.13. Aksaray kenti tarım arazileri dağılımı	35
Şekil 3.14. Aksaray Alan Kullanım Haritası	37
Şekil 3.15. Aksaray Yerleşim Noktaları	38
Şekil 4.1. Aksaray Merkez açık yeşil alanların dağılımı.....	42
Şekil 4.2. Aksaray İli ulaşılabilirlik analizi	50
Şekil 4.3. 40*40 cm renkli kauçuk	52
Şekil 4.4. Büyük Bölcek Mahallesi, Atatürk Parkı gazeboların konumu.....	53
Şekil 4.5. Aksaray ili aktif yeşil alanlarında kullanılan çöp kutusuna örnek.....	54
Şekil 4.6. Oyun Grupları.....	54
Şekil 4.7. Mahalle parklarındaki spor alanları.....	56
Şekil 4.8. Aksaray, Kılıçarslan Parkı.....	57
Şekil 4.9. Kılıçarslan Parkı, Çocuk Oyun Grubu	57
Şekil 4.10. Kılıçarslan Parkı, aydınlatma elemanı	58
Şekil 4.11. Kılıçarslan Parkı mescitten bir görünüm	58
Şekil 4.12. Aksaray Cumhuriyet Parkı	59
Şekil 4.13. Genç Osman Parkı Çocuk Oyun Alanı.....	60
Şekil 4.14. Cumhuriyet Parkındaki oturma birimleri ve çöp kutuları.....	60

Şekil 4.15. Cumhuriyet Parkı Görsel Peyzaj Alanları.....	61
Şekil 4.16. Cumhuriyet Parkındaki çiçek heykelleri	61
Şekil 4.17. Karabağ Tematik Parkı	62
Şekil 4.18. Karabağ Tematik Parkı skate park	63
Şekil 4.19. Karabağ Tematik Parkı oturma birimleri	63
Şekil 4.20. Karabağ Tematik Parkı çiçeklikler	64
Şekil 4.21. Aksaray Kültürpark	64
Şekil 4.22. Kültürpark içerisinde bulunan Lunapark	65
Şekil 4.23. Kültürpark işletmelerinden bir görsel	66
Şekil 4.24. Recep Tayyip Erdoğan Gençlik Parkı	66
Şekil 4.25. Recep Tayyip Erdoğan Gençlik Parkı süs havuzu	67
Şekil 4.26. Çocuk oyun grubu ve tali aks zemin döşemesi	68
Şekil 4.27. Dinlenme alanı örneği, Recep Tayyip Erdoğan Gençlik Parkı	68

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 2.1. Dünya ülkelerinde yeşil alan standartları (Aksoy, 2001).	21
Çizelge 2.2. Türkiye’deki bazı şehirlerin diğer ülke şehirleri ile kişi başına düşen yeşil alan miktarı kıyaslaması (m ² /kişi) (Aksoy, 2001).	22
Çizelge 3.1. Aksaray’ın Coğrafi Verileri	24
Çizelge 3.2. Aksaray ili su kaynakları miktarı	28
Çizelge 3.3. Aksaray ili su yüzeyleri	29
Çizelge 3.4. Aksaray ili yıllara göre nüfusları.	33
Çizelge 3.5. Aksaray Kentinin Hayvancılık İstatistikleri	35
Çizelge 3.6. Aksaray Kenti Hayvansal Ürünler İstatistikleri	36
Çizelge 4.1. Aksaray ilinin kamusal dış mekânların sınıflandırılması.	40
Çizelge 4.2. Aksaray Kentinin Mahallelere Göre Mahalle Parkları ve Çocuk Oyun Alanlarının Toplam Sayısı Ve Metrekareleri	43
Çizelge 4.3. Yaş gruplarına göre çocukların oyun alanlarına erişim mesafesi (Askan ve Yılmaz, 2016)	51

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

m	Metre
m ²	Metrekare
ha	Hektar
km	Kilometre
km ²	Kilometrekare
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
GIS	Geographical Information Systems
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
TSE	Türk Standardları Enstitüsü
AB	Avrupa Birliği
DSİ	Devlet Su İşleri
CO ₂	Karbondiyoksit
Kg	Kilogram
L	Litre
°C	Santigrat Derece
TC	Türkiye Cumhuriyeti
dk.	Dakika
vb.	Ve Benzeri

1. GİRİŞ

Kentler doğal çevresiyle beraber ayrılmaz bir parça olarak değerlendirilmiştir. Kentler doğal çevreyle beraber ayrılmaz bir parça olarak değerlendirilmelidir. Kentler doğal, mekânsal ve sosyo ekonomik yapı olarak 3 ana etken etrafında oluşmuştur. Dolayısıyla kentler insanların yaşam kalitesini doğrudan etkiler.

Ayrıca doğal çevre insan sağlığı açısından da çok önemlidir. Yeşil alanlar kentlerde insanlar için rekreasyon etkinliklerine ev sahipliği yapma, günlük ihtiyaçlarını giderme, yaşam koşullarını iyileştirme, hava kalitesini yükseltme ve dolayısıyla insan sağlığını iyileştirmede çok büyük rol oynamaktadır.

Günümüzde birçok araştırma, kentsel hayatının etkisi altında olan şehir insanının fiziksel ve ruhsal açıdan rahatlaması ve insanların boş zamanlarında faaliyetlerde bulunması sosyal anlamda toplumsal medeniyet gelişimi üzerinde görülen yeşil alanların olumlu etkisi vardır. Ayrıca yeşil alanların kentin üzerindeki önemi yadsınamayacak kadar önemli bir yeri vardır. Yeşil alanların yaşamının devamı açısından doğanın sürekliliğini sağlamak gibi bir görevi de vardır.

Bir şehrin yaşam kalitesini artırmak ya da değiştirmek gibi değerlerden söz etmek, o şehrin niteliklerine belli bir süreç dışında yapılacak müdahalelerden bahsetmek manasına gelmektedir. Bu bağlamda hali hazırdaki şehir düzeninin iyileştirilmesi ve en önemlisi mahallelerimizin kaliteli ve sürdürülebilir hale getirilebilmesi için yeni bir kentsel düzenin kurulması bunun için ise yenilikçi yaklaşım ve modeller üzerine oturtulmuş sistemli projeler oluşturulması gerekmektedir (Burat, 2000a; Godbey vd. , 2005).

Kentlerde denge sağlayabilmek için yeşil alanları kent içerisinde homojen dağıtmak gerekmektedir. Buradan anlaşıyor ki yeşil alanların fazla olması tek başına yeterli değildir. Ayrıca kent içerisinde homojen dağılması gerekmektedir. Bu yüzden de yeşil alanlar sistemli bir şekilde planlanmalıdır.

Dünya kentleri incelendiğinde açıkça görülüyor ki yeşil alanlar ile ilgili uygulamalar kent içerisinde homojen bir şekilde dağılmıştır. Bunu da yeşil alanların sistemli bir şekilde planlanmasıyla başarmışlardır.

Türkiye’de böyle bir planlama olmadığı aşikârdır. Bunun sebeplerinin başında hızlı ve kontrolsüz kentleşme gelmektedir. Bunun sonucu olarak yeşil alanlar göz ardı edilmektedir. Planlama mevzuatında yeşil alanların planlanıp uygulanmasına ilişkin net bilgilerin olmaması sistemli bir gelişmeyi engellemektedir (Gül ve Küçük, 2001).

Kentlerin sunduğu yaşam şartları yetersiz olursa toplum da bundan olumsuz etkilenir. Dünya genelinde doğala ve kırsala yönelim vardır ve bu ülkemizde de artmaktadır. Kentler kırsala doğru büyümektedir. Bu da tarım alanlarının azalmasına yol açarak ekosistemde önemli zararlara neden olmaktadır.

Kentleri daha yaşanabilir hale getirmek için toplantılar, araştırmalar, kongreler ve birçok görüşme yapılmaktadır. Bu görüşmeler neticesinde eski kentlerin yenilenmesi ya da onlara geliştirme yoluna giderken; şehrin doğuşunun asıl sebebi olan bireylerin fizik, fizyolojik ve psikolojik yönden sağlık koşullarını, sosyo-ekonomik, kültürel ve estetik, birçok rekreatif gereksinimini karşılayacak ve kentin doğal habitatına en az zararla nasıl yeni bir kent kurulur zorunluluğuna dikkat çekmektedir (Pamay, 1978).

Bunların neticesinde Aksaray gibi genç bir doğal yeşil alan potansiyeline sahip kentin yeşil alanlarının tespit edilmesi ve ulaşılabilirliğinin çıkarılması çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Özellikle son 10 yılda hızlı bir kentleşme sürecine giren Aksaray kenti 2006 yılında Aksaray Üniversitesinin de açılmasıyla nüfusun artması yönünde önemli bir rol oynamıştır. Bir diğer nüfusu artıran etken de sanayiinin hızlı bir şekilde gelişmesidir.

Kentin daha dengeli gelişmesi ve yeşil alanların toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde homojen dağılması amacıyla yeşil alanların daha sistemli planlanmasına ilişki öneriler sunulmuştur. Yeşil alanlar sınıflandırma

kriterlerine göre deęerlendirilmiř ve yeřil alanların kiři bařına dūřen m² oranları, mahallelere gōre daęılımları ve imar planında ōngōrōlen uygulanmıř yeřil alanlar incelenmiřtir. İmar planında ōngōrōlen tōm yeřil alanlar uygulanması halinde kiři bařına dūřecek yeřil alan miktarları ile karřılařtırma yapılmıřtır ve sistemli bir planlama iin ōneriler sunulmuřtur.

1.1. alıřmanın Amacı ve Kapsamı

Őncelikle Aksaray kentinin yeřil alanlarının tespit edilmesi hedeflenmektedir. Mekānsal analizler ile nōfusun yoęun olduęu mahalleler tespit edilecek ve yeřil alanların yeterlilik durumu ortaya konulacaktır.

Bōylece bu tez ierisinde yeřil alanların akıllıca planlanması adına ōneriler sunulmuřtur. Farklı dōzeylerdeki yeřil alanlar birbirleriyle iliřkilendirilerek kent ierisinde ulařılabilirlik saęlayabilecek ōzōm ōnerileri getirilmiřtir. Sadece bōyōk ōlekli deęil mahalle bazındaki mahalle parklarının, kent parklarının, ocuk oyun alanlarının, spor alanlarının deęerlendirilerek bir sistem oluřturmak hedeflenmiřtir.

1.2. Kaynak Őzetleri

Bu tez alıřmasının hazırlanmasında fayda saęlayan ōnemli kaynaklar:

- Őztan (1968), “Ankara řehri ve evresi Yeřil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarisi Prensipleri Yōnōnden Etōt ve Tayini” adlı arařtırmasında, aık ve yeřil alanların řehre saęladığı fiziksel denge ile birlikte, ıřık, hava kirlilięi, gōrōltō kirlilięi ve yaya gōvenlięi iin ōnemli etkenlere sahip olmak, hava dolařımına yardımcı olmak, rekreasyon amalı dıř mekānlar tasarlamak gibi faydalara sahip olduęunu ortaya koymuřtur. Yeřil alanların standartları gōz ōnōne alınarak Ankara’nın yeřil alan durumu tespit edilmiř ve saęladığı faydalarla ōzōm ōnerileri sunulmuřtur (Őztan, 1968).

- Uzun (1974), “Adana Şehri ve Yakın Çevresinin Peyzaj Mimarisi Yönünden Sorunlarının Saptanması ve Çözüm Yolları Üzerine Bir Araştırma” isimli tez kapsamında yeşil alanlar, mahalle parkları, spor alanları çocuk bahçeleri, kent parkları gibi kentte yaşayanların kullanımına açık alanlar incelenmiştir. Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 0,71 m² dir. Kent çevresindeki koru ve piknik alanları dâhil edildiğinde ise bu rakam 15,87 m² ye yükselmiştir (Uzun, 1974).
- Mollison B. (1988), “Permaculture: A Designer's Manual” isimli teziyle insanların sürdürülebilir bir yaşam sürmeleri için sürdürülebilir yerler tasarlamak ve yeşil alanları korumak hedeflenmektedir (Mollison, 1988).
- Gold (1980), ABD’de bulunan Santa Barbara kentinde bisikletli bağlantı çizgileri tasarlanması konusunda; ev, okul ve dinlenme-eğlence alanları arasındaki bağlantıyı ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır. Yöntemin aşamalarını; doğal kaynakları tespit etme, geliştirme ve bu tespitlere göre tasarlama çalışmalarını oluşturmaktadır. Bu çalışmada bisiklet bağlantıları tespit edilmiştir. Bisiklet sürme güvenliği, donatılar, çevre etkisi ve süren kullanıcıların özellikleri tespit edilmiştir. 12 ölçüt belirlenmiştir ve her seçenek 1 ve 6 arası puanlama sistemine göre değerlendirilmiştir. Böylece aldıkları puana göre öncelik sırası belirlenmiştir (Gold, 1980).
- Hisarlı (1988), “Mersin Kenti Açık ve Yeşil Alanları Üzerine Bir Araştırma” isimli teziyle kentteki yeşil alanların sorunları incelenmiş ve ileriye yönelik yeşil alan sistemi önerisinde bulunmuştur (Duran vd. , 2012; Hisarlı, 1988) .
- Argus (1990), “Adana Kenti Çocuk Bahçeleri Üzerine Bir Araştırma”, isimli tezinde Adana’nın ilçeleri olan Anakent, Seyhan ve Yüreğir de yer alan çocuk alanları incelenmiştir. Bu alanlarda bulunan çocuk alanlarının yetersiz olduğu sonucuna anketler sonucu varılmıştır. Bu alanların iyileştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler;

tahriplerin ortadan kaldırılması, önlemlerin alınması, yeni çocuk alanlarının niteliklerine dikkat edilmesi ve teknik kadronun yeterli peyzaj mimarı bulundurmasıdır (Argus, 1990).

- Kaymaklı (1990), “Ülkemizde Kentsel Açık ve Yeşil Alan Standartlarının Uygulanmasında Peyzaj Mimarlığı Açısından Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları Üzerine Bir Araştırma” isimli yüksek lisans tezi araştırmasında, açık yeşil alanlar düzenlenirken, her şehrin kriterlerine göre planlama yapılmasının zorunluluğu üzerinde durmuştur. Dinlenme ve eğlence alanları ve tesisler hakkında bilgileri sıralayarak, yeşil alanların standartlarını belirlemiş ve standartların uygulanmasında peyzaj mimarlığı açısından karşılaşılabilecek sorunlar için tavsiyede bulunmuştur (Kaymaklı, 1990).
- Bozkurt (1994), “Antakya Kenti Açık ve Yeşil Alanlarının Belirlenmesinde Analitik Yaklaşımlar” isimli çalışmada, Antakya Şehri’nin mevcut açık ve yeşil alanlarını inceleyerek, kentin fiziksel yapısına, gelecek yıllardaki öngörülen nüfusa uygun bir yeşil alan sisteminin oluşturulmasını amaçlamıştır. Araştırma sonucu şehirdeki yeşil alanların yetersiz, bakımsız ve insanların ihtiyaçlarına cevap veremeyecek durumda olduğu sonucu çıkartılmıştır. 18,25 m²/kişi düzeyine ulaşabilmesi için şehirde yeşil alan sistemi olarak Yeşil Kuşak, Yeşil Kama ve Yeşil Örgü sistemlerini oluşturan düzen önerilmiştir (Bozkurt, 1994).
- Eymirli (1994), “Erzurum Kenti Açık ve Yeşil Alanlarının Saptanması ve Kent İçi Açık-Yeşil Alan İlkeleri Yönünden Araştırılması”, isimli tezde Erzurum İlinin yeşil alanlarının durumu incelenmiş ve imar planları ile karşılaştırılmıştır. Böylece şehir içinde geleceğe yönelik uygun bir yeşil alan sistemini önermiştir. Sonuç olarak şehirdeki mevcut açık ve yeşil alanların yetersizliği ve toplumun ihtiyaçlarına cevap veremediği tespit edilmiştir (Eymirli, 1994).

- Kesim (1996), “Düzce Kenti Açık ve Yeşil Alan Sorunları ve Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Üzerinde Bir Araştırma” isimli tezinde yeşil alanların m²olarak miktarları, mahallelerle dengeli şekilde dağılımları tespit edilmiştir. Bundan yola çıkarak planlamalar geliştirerek ve uygulanacak imar planının yapılabilmesini Düzce Şehri içinde önemini vurgulayarak şehirde açık ve yeşil sahaların oluşturulmasına yönelik çalışmalar önerilmiştir (Kesim, 1996).
- Sorkun (1996), örnek alınan farklı nitelikteki 24 çocuk oyun sahalarının kapsadıkları aktiviteleri ve yeterliliklerini “İstanbul Anadolu Yakası Örnek Çocuk Oyun Alanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi” isimli tez çalışmasında incelemiş olup, çocuk oyun parklarında planlama ve tasarım ölçütlerini incelemiş ve parkları donatı yeterliliği ve bitkilendirme yönünden de ortaya koymuştur (Sorkun, 1996).
- Ayaşlıgil (1998), “Çanakkale Kenti Gelişimi Örneğinde Açık Ve Yeşil Alan Gereksinimi” isimli tez çalışması incelendiğinde yeşil alanlar incelenerek en büyüğünden en küçüğüne sınıflandırılmış olup her bir sınıflamadaki aktif yeşil alanların standardını (m²/kişi) araştırmıştır. Buna göre açık ve yeşil alanların planlamasına ilişkin standart belirlemiştir (Ayaşlıgil, 1998).
- Burat (2000), “Green Belt As A Planning Tool and Green Belt Of Ankara” isimli araştırmasında, şehirlerin gelişmesinde kullanılan yeşil kuşaklar ve planlama arasındaki ilişkiyi incelemiş olup, yeşil kuşak fikrini başlangıçtan itibaren içeren İngiltere’nin planlama tarihini ve Londra’nın yeşil kuşak fikrini incelemiştir (Burat, 2000b).
- Özcan (2000), “Kırıkkale Kenti Mevcut Alan Kullanım Kararları ve Açık-Yeşil Alan Verilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmasında Kırıkkale’nin yeşil alanlarını ve mevcut alan kullanım kararlarını incelemiştir (Özcan, 2000).

- Gül ve Küçük (2001), “Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi” isimli tezde Isparta kentinin yeşil alanları incelenmiş ve kişi başına düşen yeşil alan miktarları tespit edilmiştir. Bir şehrin kişiliği, mimari yapısı açık ve yeşil alanları ve bunların birbiri ile olan ilişkisini irdelemiştir (Gül ve Küçük, 2001).
- Yılmaz (2001), “Bartın İli ve Yakın Çevresi Peyzaj Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma” isimli tezde Bartın kenti CBS aracılığıyla incelenmiş ve yaşam varlığının korunması için çözüm önerileri getirilmiştir (Yılmaz, 2001).
- Çiñinoğlu (2001), “Antakya Kenti Açık ve Yeşil Alan Sisteminin Saptanması ve Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi” isimli tez çalışmasında, Antakya şehrindeki açık ve yeşil alanları inceleyerek mevcutta bulunan durumları irdelemiştir. Açık ve yeşil alanları peyzaj mimarlığı açısından ortaya koyarak mevcutta bulunan sorunlara çözüm önerileri getirmiştir. (Çiñinoğlu, 2001)
- Hepcan ve ark. (2001), yapmış oldukları çalışmada Kemalpaşa da dış mekânlarının yeterliliği hakkındaki incelenmesinde, kent içindeki mevcut parklar, çocuk oyun alanları, alışveriş alanları, geçiş-toplanma-dağılım alanları, hayvanat bahçeleri ve botanik bahçeler, mezarlıklar, fuar alanı, vb. kamusal alanların sınıflandırılmasını incelemiştir. Buna bağlı olarak Kemalpaşa kentinde bulunan ve kamusal alanları temsil eden 22 alanda inceleme yaparak bu alanların sosyal ve fiziksel etkinliklerini incelemiştir. Yapılan bu 22 alandaki inceleme sonucu uyguladıkları gözlem ve analizleri, ilerletmiş oldukları arazi gözlem formuna uyarlayarak inceleme alanlarının nitelik bakımından gözlemlemeye çalışmışlardır. Kamusal dış alanların yaşana bilirliliği, yeterliliği, erişe bilirliliği, vb. ölçütlere göre incelenmiş olup, bu ölçütlerin olumlu ve olumsuz nitelikleri sayısal verilerle değerlendirilmiştir. Esas değerlendirme ölçütü 1’den (en küçük nitelik) 5’e (en büyük nitelik) kadar puan göstergesi belirlenmiştir. Uygunluk ölçütünü oluşturan alt değerin 5 puan alacağı varsayılırsa

mekânın ölçütleri ve bunların toplamındaki alacağı en yüksek puan alacağı varsayılırsa mekânın ölçütleri ve bunların toplamındaki alacağı en yüksek puanları belirlemişlerdir. Puanlama yaparken her bir alan için toplam puan belirlenmiş ve uygunluk derecesini hesaplamaya çalışmışlardır. Bu bağlamda yüksek uygunluk değerlerine sahip olanların göz önüne alınması, düşük uygunluk değerlerine sahip alanların ise iyileştirilmesi yönünde önerilerde bulunmuşlardır. (HEPCAN vd. , 2001)

- Bozdoğan (2002), “Karaisalı İlçesi’nin Kentsel Gelişim Potansiyeli İçinde Yeşil Alan Gereksinimleri” isimli çalışmada Karaisalı ilçesinin sosyo-kültürel açıdan incelenerek yeşil alan gereksinimleri belirlenmiştir (Bozdoğan vd. , 2002).
- Etli (2002), “Edirne İli Merkez İlçe Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Yönünden İrdelenmesi” konulu tez çalışmasında, mevcut yeşil alan sistemini ve peyzaj mimarlığı ilkeleri bakımından Edirne İli merkez ilçesini bu doğrultuda incelemiştir. Yapılan inceleme sonucunda Edirne Şehri’nin kişi başına düşen yeşil alan miktarının Türkiye standartları üzerinde olmasına rağmen aktif yeşil alanların aktif ve estetik yönden zayıf kaldığını belirtmiştir. Kişi başına düşen alan miktarı, donatı elemanı, her bir yeşil alanın aktif kalabilmesini sağlamaya çalışmış olup, bu açık ve yeşil alanların peyzaj mimarlığı açısından hangi doğrultuda planlamaya çalışmıştır. Buna bağlı olarak Edirne İli merkez ilçesinin yeşil alanlarının peyzaj mimarlığı ilkeleri doğrultusunda incelemeye çalışarak alınması gereken önlemleri belirtmiştir (Etli, 2002).
- Kelkit (2002), “Çanakkale Kenti Açık-Yeşil Alanlarda Kullanılan Bitki Materyali Üzerinde Bir Araştırma” konulu tez çalışmasında, insan yaşamı üzerinde açık ve yeşil alanların önemini irdeleyerek Çanakkale Şehri’nin yeşil alanlardaki bitkilerin tasarım yönünden analizini yapmış ve uygulamadaki sorunları ortaya çıkartmıştır. Sonu. Olarakta çözüm önerileri getirmiştir (Kelkit, 2002).

- Francis M. (2003), “Urban Open Space: Designing for User Needs” isimli tez yeşil alanların kullanıcılarının ihtiyaçlarını belirlemiş, ulaşılabilirlik ve kullanım kolaylığı açısından değerlendirmiştir (Francis, 2003).
- Özdemir (2003), “Ankara-Kalecik İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma” isimli tez Ankara’nın Kalecik ilçesindeki peyzaj potansiyelini ortaya çıkarmıştır. Sonuçta üretim ve hizmet sektörünün önemini vurgulayarak özelliklerini belirtmiştir (Özdemir, 2003).
- Yiğiter ve Erdem (2003), “Karşıyaka İlçesi Örneğinde Kent Dokusu ve Açık- Yeşil Alan İlişkileri Üzerine Bir Araştırma” isimli tezde özel bir model oluşturmak için Atakent Mahallesi ile Karşıyaka civarlarında yer alan gecekondü sakinlerinin oluşturduğu Yaman Mahallesi özgün bir ortam olarak seçilmiştir. Şehir dokusu ve açık-yeşil alan ilişkisi üzerinde yapmış olduğu anket çalışmasında bu iki mahalle için örnek teşkil etmiştir (Yiğiter ve Erdem, 2003).
- Sancaktar (2003), “Ankara Metropoliten Alanı İçin Açık ve Yeşil Alan Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli tezde, açık ve yeşil alanların Peyzaj Mimarlığı açısından önemini ortaya koyarak, böylece Ankara Şehri’nin açık ve yeşil alanlarını değerlendirerek mevcuttaki sahaların son durumlarını ve karşılaşılabilecek problemleri ortaya koymuştur, böylece sorun teşkil edebilecek durumlara karşı çözüm önerileri getirmiştir (Sancaktar, 2003).
- Özel (2004), “Çanakkale İli Doğal ve Kültürel Potansiyelinin Turizm ve Rekreatyoneel Kullanım Yönünden İncelenmesi” isimli tezde, Çanakkale İl’inin topraklarının, zengin kıyı dokusunun, doğal müzenin potansiyelini belirlemiş olup, turizmde bilinçli bir şekilde kullanımına yönelik stratejilerini belirlemiştir (Özel, 2004).

- Öztürk, Demircioğlu ve Ayan (2004), “Kastamonu Kenti Açık ve Yeşil Alanları İçin Ekolojik Bir Yaklaşım” adlı çalışmalarında, Kastamonu İli’nin Kışla, Sinanbey ve Cevizli parklarındaki yapı elemanları hakkında bilgiler vermiş olup, bu şehrin halkının rekreasyonel isteklerine önem vermiştir. Bunun yanı sıra şehrin ekolojisine ve ekolojik yaklaşımına uygun kullanım hakkı getirmiştir (Öztürk vd. , 2004).
- Polat ve Önder (2004), “Kent Parkı Kavramı ve Konya Kenti İçin Bir Kent Parkı Örneği” adlı çalışmalarında, Konya Kenti’nde kent parklarını ve kent parklarının genel özelliklerini kullanım olanaklarını değerlendirmişlerdir (POLAT ve ÖNDER, 2004).
- Altunkasa (2004), “Adana’nın Kentsel Gelişim Süreci ve Yeşil Alanlar” isimli tezde, Mersin, Adana ve İskenderun şehirlerinin değerlendirildiği Çukurova Metropoliten Bölgesi’nin merkezine yakın Adana Şehri’nin son senelerinde yeşil alanların giderek azaldığı tespit edilmiştir. Adana Şehri’nin yeşil alanlara ihtiyacı doğrultusunda iyileştirmeye yönelik uygulamaların yapılabilmesinin sürdürülebilirliği kent anlayışı kapsamında öncelik kazandırmıştır (Altunkasa, 2004).
- Aksoylu, Çabuk ve Uz (2005), “Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Yardımıyla Yeşil Alanlarının Yeterliliğinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma: Eskişehir Örneği” isimli çalışmada CBS tekniğini kullanarak Eskişehir Şehri’nin yeşil alanlarının yeterliliğini belirtmiştir (Aksoylu vd. , 2005).
- Yörük, Gülgün ve Türkyılmaz (2005), “Akhisar İlçesi Kentsel Alan Kullanım Değişiminin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” konulu çalışmalarında, şehrin yeşil dokusunda meydana gelen değişimleri Akhisar İlçesi’nin kentsel alan kullanımı ve dokusu bakımından incelemiştir. (YÖRÜK vd. , 2005)

- Uz (2005), “Eskişehir Kent Merkezi Yeşil Alanlarının Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Yardımı İle Değerlendirilmesi” ile ilgili çalışmada, CBS yardımıyla Eskişehir Şehri’nin merkezine ait açık ve yeşil alanlarını bu yöntemlerle yeterliliğini göstermiştir.(Uz, 2005)
- Aygün (2005), “Zeytinburnu İlçesindeki Parkların Uygulamadan Doğan Sorunlar Açısından İrdelenmesi” isimli tezde Zeytinburnu ilçesinin parkları incelenmiş ve bu parkların alansal olarak kapladıkları alan ve sahip oldukları donatılar tespit edilmiştir (Aygün, 2005).
- Albayrak (2006), “Çorum Kenti Mevcut Alan Kullanım Kararları ve Açık - Yeşil Alan Verilerinin Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma” isimli tezde Çorum kentinde mevcut alanların nasıl kullanıldığı tespit edilmiş ve planlama kararı ile çakışıp çakışmadığı ortaya konulmuştur. Araştırmada yeşil alanlar gözden geçirilerek nasıl iyileştirme yapılacağı ile ilgili fikirler ortaya konulmuştur (Albayrak, 2006).
- Atıl, Yörük ve Gülgün (2006), “Bayındır İlçesi Kamusal Yeşil Alanların Yeterliliği ve Geliştirilebilme Olanakları Üzerine Bir Araştırma” isimli tezinde, kentsel yeşil alanların yeterliliği ve geliştirilebilme seçeneklerini İzmir İl’inin Bayındır İlçesi’nde incelemişlerdir. Mevcutta bulunan durumları ve standartları bakımından karşılaştırmalar yaparak ilçenin kamusal-kentsel açık ve yeşil alanlarının genel durumunu ortaya koymaya çalışmışlardır. Böylece elde edilen veriler doğrultusunda gerekli önlemleri sunmuşlardır (Atıl vd. , 2006).
- Bingöl (2006), “A Quality Of Life Perspective To Urban Green Spaces Of Ankara” isimli tezinde Ankara kentinin yeşil alanlarının nasıl planlandığı incelenmiştir (Bingöl, 2006).
- Dönmez (2006), “Kırşehir İli Mucur İlçesi ve Yakın Çevresinin Peyzaj Potansiyelinin Saptanması” isimli tezinde, doğal ve kültürel özellikleri bakımından Mucur İlçesi’nin kent ve yakın çevresini incelemiş olup,

peyzaj mimarlığı bakımından değerlendirmeye alarak çeşitli önerilerde bulunmuştur (Dönmez, 2006).

- Özcan (2006), “Sürdürülebilir Kentsel Gelişmede Açık Yeşil Alanların Rolü Kırıkkale, Türkiye Örneği” isimli tezde Kırıkkale kentinin yeşil alan planlama kararları incelenmiş, araştırmaya göre yeşil alanların yetersiz olduğu ve kent genelinde dengesiz dağıldığı görülmüştür (Özcan, 2006).
- Özdamar (2006), “Açık- Yeşil Alan Kullanımlarının İmar Planındaki Dağılımları ve Uygulama Sorunları Bursa Osmangazi Örneği” isimli tezde Osmangazi ilçesinin mevcut yeşil alanlarının ilçedeki dağılımlarını ve imardaki yeşil alanların dağılımlarını kıyaslamıştır (Özdamar, 2006).
- Ülger ve Önder (2006), “Kayseri Kenti Açık – Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi” isimli tezde Kayseri kentinin yeşil alanlarını etkileyen özellikleri incelemiştir. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 11 grupta ele alarak belirlemiş ve böylece yeşil alanların yeterli olup olmadığını ortaya çıkarmıştır (ÜLGER ve ÖNDER, 2006).
- Yağcı (2006), “Adana Kuzey-Doğu Kentsel Gelişme Alanında Açık ve Yeşil Alanların İrdelenmesi” isimli tezde Adana Kuzeydoğu kentsel gelişim alanındaki yeşil alanları incelemiştir. İmar planıyla karşılaştırıp ileriki zamanlarda nasıl çalışmalar yapılması gerektiği ile ilgili öneriler sunulmuştur (Yağcı, 2006).
- Yeşil (2006), “Ankara Metropoliten Alanının Yeşil Alan Sisteminin Analizi” isimli tezde Ankara’nın yeşil alanlarının mevcut durumunu tespit etmiştir. Ankara’nın 8 ilçesini inceleyen tezde ilçe nüfuslarına göre yeşil alan miktarlarını karşılaştırmıştır. Daha sonra kent genelinde kişi başına düşen yeşil alan miktarları hesaplanmıştır (Yeşil, 2006).
- Öztürk, Demircioğlu ve Ayan (2006), “Kastamonu Kenti Açık ve Yeşil Alanları İçin Ekolojik Bir Yaklaşım” isimli tezde Kastamonu’nun yeşil

alanlarının imar planına göre ekolojik bir şekilde planlanmasına yönelik öneriler getirilmiştir (Öztürk vd. , 2004).

- Emür (2007), “Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi - Kayseri Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi” isimli tezde Kayseri’nin Kocasinan ilçesi yeşil alanları yönünden incelenmiştir (Emür, 2007).
- Kuter (2007), “Çankırı Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Peyzaj Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi” isimli tezde Çankırı’nın yeşil alanlarının sürekliliği üzerine çalışılmıştır. Araştırmada arazi çalışmaları yapılmış ve anket tekniğinden yararlanılmıştır (Kuter, 2007).
- Manavoğlu ve Ortaçeşme (2007), “Konyaaltı Kentsel Alanında Bir Yeşil Alan Sistem Önerisi Geliştirilmesi” isimli tezde Antalya’nın Konyaaltı ilçesinin yeşil alanları incelenmiş, planlama ilkeleri ile karşılaştırarak yeşil alanlar için bir sistem önerisi getirilmiştir (Manavoğlu ve Ortaçeşme, 2007).
- Özdemir (2007), “Karkamış - Gaziantep Kentsel Gelişiminde Yeşil Alanlarının Değerlendirilmesi” isimli tezde, Karkamış ilçesinin kent gelişimi incelenmiş ve yeşil alanların imar planı ile uyumu incelenmiştir (Özdemir, 2007).
- Tosun (2007), “Tekirdağ İli Çorlu İlçesi Açık ve Yeşil Alanların Saptanması Üzerine Bir Araştırma” isimli tezde Çorlu ilçesinin yeşil alanları irdelenmiş ve yanlış uygulamalar tespit edilmiştir. Sonuç olarak çözüm önerileri getirilmiştir (Tosun, 2007).
- Yavuz ve Eminağaoğlu (2007), “Artvin Kentinde Yeşil Alanların Yeterlilik Bakımından İrdelenmesi” isimli tezde Artvin kentinin yeşil alanları CBS

teknolojisi ile değerlendirilmiştir. Yeşil alanların dağılımları, yeterlilikleri ve kişi başına düşen miktar hesaplanmıştır (Yavuz ve Eminağaoğlu, 2007).

- Gültekin (2007), yaya yollarının nasıl düzenlenmesi gerektiğini araştırmıştır. Avrupa kentleri ile kıyaslama yapılmıştır. Adana kentinde yayalaştırma yapılması gereken yerler tespit edilmiştir (Gültekin ve Altunkasa, 2007).
- Levend (2008), “İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi Açık ve Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi” isimli tezde, İstanbul-Bayrampaşa yeşil alanlarının yeterliliği araştırılmıştır. Sonuç olarak ilçenin yeşil alanlarının yetersiz olduğu tespit edilmiştir (Levend, 2008).
- Küzeci (2008), “Açık ve Yeşil Alan Değişiminin Uzaktan Algılama Yöntemi Kullanılarak Belirlenmesi Çanakkale Örneği” isimli tezde, Çanakkale kentinin mimari yapısı incelenerek çarpık yapının nasıl önleneceği hakkında çözüm önerileri getirilmiştir. Yeşil alanların nasıl dağılım göstermesi gerektiği önerileri getirilmiştir (Küzeci, 2008).
- Kyung Kim W. (2011), “Understanding Open Spaces in an Arid City” isimli tez, yeşil alanların çevresel, sosyal ve ekonomik faydalarını araştırmıştır. Topluma faydaları ve katkıları sunulmuştur (Kim, 2011).
- Ender (2011), “Adana İli Çukurova İlçesi Aktif Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi” isimli tez, Adana-Çukurova ilçesinin yeşil alanları ölçütleri belirlenmiştir. Mevcuttaki yeşil alanları ölçütlere göre değerlendirilmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir (Ender, 2011).
- Ender ve Cengiz (2018), “Adana kenti Çukurova ilçesi aktif yeşil alanlarının çok ölçütlü değerlendirmesi” isimli tez, yeşil alanların giderek azalma sebebini araştırmış, sonuç olarak sosyal yapı, ekonomik durum ve artan nüfus sebep gösterilmiştir. Adana-Çukurova ilçesinin imar planını incelemiş, yeşil alanının kişi başına 23,2 m² düştüğü görülmüştür. Fakat

uygulamada 0,74 m² yeşil alan düştüğü tespit edilmiştir (Ender ve Cengiz, 2018).

2. TEMEL KAVRAMLAR

2.1. Yeşil Alan Kavramı

Yeşil alan kavramı insan için çok önemli kavramlardandır. Kent insanının rahatlaması, nefes alması gibi birçok işlevi yerine getirmektedir (Şekil 2.1).

Yeşil alanlar insanların çevre ile olan ilişkisinden dolayı kentlerin önemli olgularından birini temsil etmektedir. Günümüzde kentlerin yaşanabilirliği üzerinde de önemli etkilere sahiptirler. Bu bölümde yeşil alanları daha iyi kavramak adına çeşitli tanımlara yer verilmiştir.

Şekil 2.1. Pinheirinho Semt Parkı, Curitiba

Yeşil alan kavramı yumuşak bir zeminden oluşan geçirgen bir tabaka olarak tanımlanmıştır. Bu alanların en önemli özelliği rekreasyon potansiyelidir. Ortak kullanım özelliği taşıyan bu alanlar kamusal hayatın önemli bir parçasıdır (Penteado, 2014).

Yeşil alanlar, insanların çevresi ile ilişki kurarak çeşitli etkinlikler için zemin hazırlar. Genellikle bu alanlar ormanlardan, mahalle parklarından, kent parklarından ve çocuk oyun alanlarından oluşur (Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Port Sunlight River Parkı, Birkenhead

2.1.1. Yeşil alanların sınıflandırılması

Yeşil alanlar sınıflandırılırken; amaç, ulaşılabilirlik, işlev gibi birçok özelliğine göre sınıflandırılabilir (Demircan vd. , 2010).

Konut Düzeyinde Yeşil Alanlar

Yeşil alanların en küçük birimidir. Bu alanlar içine konutların bahçeleri, balkon düzenlemeleri ve teraslar girebilir.

İlköğretim Düzeyinde Yeşil Alanlar

Bu yeşil alanlar içerisine okul bahçeleri girmektedir.

Çocuk Oyun Alanları

Bu alanlar yaş grubuna göre belirlenmiştir. Çocukların oyun oynama isteklerine cevap verecek donatılardan oluşmaktadır (Demir, 2004).

Mahalle Parkları

Bu alanlar donatı olarak genelde oyun ve spor aletleri içerir. Bank ve çöp kutusu gibi insanların ihtiyaçlarını giderecek donatılarda içermektedir (Kart ve Altınçekiç, 2008).

Spor Alanları

Bu alanlar; spor tesisleri içerisinde veya dış mekân spor aletleri olarak parklarda bulunmaktadır. Bu alanlar insan sağlığını ve bedensel gelişim açısından önemli bir yer teşkil etmektedir (Kart ve Altınçekiç, 2008).

Meydanlar

Bu alanlar bir amaç için toplanılan etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır (Kart ve Altınçekiç, 2008).

Kent Ünitesi Düzeyinde Yeşil Alanlar

Bu alanlar bütün kent halkına hitap etmelidir. Bu alanlar mahalle parklarından en az 3 kat büyük olacak şekilde planlanmalı ve daha fazla kişiye hitap etmelidir (Yıldızcı, 1982). Kent parkları, mahalle parklarından daha büyük olarak daha fazla kişiye hitap eden ve kişilerin tüm ihtiyaçlarına hizmet eden, bir takım donatılarla doldurulmuş yeşil alanlardır (Demircan vd. , 2010).

Hayvanat Bahçeleri

İnsanları doğaya yaklaştırmak amacıyla yapılmış, özellikle çocuklar için eğitici mekânlardır (Barış, 2005).

Botanik Bahçeleri

Bu alanlarda çeşitli bilgi türleri bir araya gelir ve koleksiyon oluşturur. Nesli tükenen türlerin çoğalmaları için önlemler alınır. Bu bahçelerde ağaç, çalı ve diğer tüm bitkilerin etiketleri olması ve bilimsel araştırmalar için kaynak oluşturması amaçlanır (Öztan, 1968).

2.1.2. Yeşil alanların işlevleri

Yeşil alanlar kentlerin en güçlü estetik özelliklerindendir. Ayrıca doğal yaşamın devamlılığı için çok büyük önem taşımaktadır (Woolley, 2003). Yeşil alanlar insanın doğa ile olan bağının kopmaması adına çok değerlidir. İnsanların yaşam kalitesini arttırır. Ekolojik açıdan; havanın dengesini sağlayarak biyoçeşitliliğin korunmasını sağlar. Su, toprak, hava gibi yaşamda gerekli olan elementlerin korunması ve kalitesinin artmasına katkıda bulunur. Sosyal yönden; insanların rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayarak sosyalleşmeyi amaçlar. İnsan ilişkilerini geliştirir (Kafafy, 2010).

2.1.2.1. Ekolojik katkıları

Yeşil alanlar biyoçeşitliliğin korunmasından mikro klimanın düzenlenmesine kadar tüm ekosistemde olumlu etkilere sahiptir (Haq, 2011). Kentlerde beton yapıların artmasıyla sıcaklık artmıştır. Bu da kent yaşamını olumsuz etkilemektedir. Yeşil alanlar tam da burada devreye girer. Oksijen üretiminin artması, hava dengesinin sağlanması, toprağın havalanması gibi birçok olumlu yönüyle ekolojik olarak fayda sağlar.

2.1.2.2. Sosyal katkıları

Yeşil alanlar rekreasyon etkinliklerine ev sahipliği yapar. Bu alanlarda birçok kültürel aktivite yapılabilir. İnsanların sosyalleşmesine katkı sağlar ve iletişimi artırır (Francis, 2003). Eğitim ve kültürel faaliyetlere imkân sağlama, suç oranını azaltma, rekreasyonel faaliyetlere imkân sağlama, toplumsal gelişmeye katkıda bulunma ve kamu sağlığı koruma gibi sosyal katkıları sayılabilir.

2.1.2.3. Ekonomik katkıları

Yeşil alanlar turizm ve iş imkânı sağlamak konusunda istihdam yaratarak yerel ve ulusal ekonomiye fayda sağlamıştır (Dunnett vd. , 2002). Enerji tasarrufu sağlama da bir diğer etkisidir. Kentlerde mikro klimayı dengeler. Enerji tasarrufu sağlama, turizm ve iş imkânı sağlama, mülk değerlerini artırma gibi ekonomik etkileri sayılabilir.

2.1.2.4. Fiziksel işlevleri

Kent içi ve çevresinde planlı yerleştirilen açık-yeşil alanların kentsel kaliteyi arttırmakta pek çok fiziksel faydaları vardır. Dolaşım-erişim işlevi, alan koruma işlevi, ölçek işlevi, estetik işlevleri, değişik kentsel kullanımlar arasında tampon görevi ve tarihi koruma gibi fiziksel işlevleri vardır.

2.1.2.5. Mimari etkileri

Ağaçlar çok katlı yapıların yer aldığı yerlerde çatı etkisi yaratır. Binaların yanında kullanılmasıyla fon etkisi yaratır. Olumsuz görüntüleri kapatarak dikkati başka bir yöne çekmektedir (Önder ve Polat, 2012).

2.1.3. Yeşil alan standartları

Yeşil alanların belirli standartlara göre düzenlenmiş olması hem kent sağlığı açısından hem kent dokusuyla uyum sağlama açısından önemlidir (Demir, 2004). Şahin ve Barış “Kentsel Standartlar” olarak adlandırdığı bir takım maddeler belirlemişlerdir (Şahin ve Barış, 1998).

Her ülkenin kendi standartları vardır. Çünkü her ülkenin ekonomik-sosyal-kültürel yapısı birbirinden farklıdır. Yeşil alanların ihtiyaçları belirlenirken o kentin hangi etkinliklere yöneldiği tespit edilmelidir. Genel olarak standartlar belirlenirken aşağıdaki maddelere göre belirlenir (Albayrak, 2006).

2.1.3.1. Nüfus büyüklüğü

Yeşil alanlar en çok nüfus büyüklüğü ile orantılıdır, doğrudan etkiler. Yeşil alan gereksinimi nüfus büyüdükçe artar. Buna göre yeşil alan ihtiyacı (Lafortezza vd. , 2009).

- 20.000 nüfuslu bir şehir için 300 ha.
- 50.000 nüfuslu bir şehir için 800 ha.
- 100.000 nüfuslu bir şehir için 1700 ha.
- 200.000 nüfuslu bir şehir için 3700 ha.
- 500.000 nüfuslu bir şehir için 10000 ha yeşil alana ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

2.1.3.2. Kişisel ihtiyaçlar

Kentte yaşayan insanların sosyal ekonomik kültürel düzeyleri arttıkça bireyler yeşil alanlara daha çok ihtiyaç duymaktadır (Albayrak, 2006).

2.1.3.3. Yerleşmenin karakteri

Kentin yerleşim alanının özellikleri (coğrafi özellikleri, iklimi, tarihi, su kenarı olup olmadığı, endüstrisi, turizm potansiyeli) yeşil alanların karakterini belirler (Albayrak, 2006).

2.1.3.4. Ulaşılabilirlik (Etki yarıçapı)

Yeşil alanların kişi başına kaç m² düştüğü belirlenerek kullanılabilirliği tespit edilir. Bu da yeşil alanların kent genelindeki ulaşılabilirlik mesafesi ile doğru orantılıdır (Gökyer ve Bilgili, 2014).

Yeşil alanlar dengeli dağılmalı ve ulaşılabilir olmalıdır. Bu durum kent ekosistemine önemli katkılar sağlar. Ulaşılabilir mesafe olarak yürüme mesafesi standart kabul edilir. Kent parklarında ise bu durum araç mesafesi de içerebilir. Yeşil alanlara ulaşım standardı yürüyerek 10-15 dakikadır. Planlama yaparken bu durum göz önünde bulundurularak kullanıcı potansiyeline yakın yapılması önerilir (Aygün, 2005). Avrupa Komisyonu Kentsel Denetim raporunda 15 dakikayı ideal yürüme mesafesi olarak kabul etmiştir.

Ülkemizde ki 1933 tarihli yasada kişi başına düşen yeşil alan 4 m² iken 1972’de bu sayı 7 m² ye yükselmiştir. 1999 da ise 10 m² ye kadar çıkmıştır (Erdem ve Coşkun, 2009). Bu standartlar her ülkenin kendi yapısına göre değişir. Ancak gelişmiş ülkelerde ortalama kişi başına düşen yeşil alan miktarı 20 m² iken Türkiye’de bu rakam 1 ile 9 m² arası değişmektedir. Dünyada bazı ülkelerin kişi başına düşen yeşil alan miktarları Çizelge 2.1 de gösterilmiştir.

Çizelge 2.1. Dünya ülkelerinde yeşil alan standartları (Aksoy, 2001).

ÜLKE	Kent Parkı	Mahalle ve Semt Parkı	Çocuk Oyun Alanları	Spor Alanları	TOPLAM
İŞVEÇ	23.8	-	5.6	10	87.5
AMERİKA	13-20	3.9	-	-	77-84
İNGİLTERE	40	20	-	10	78
İTALYA	11.6	5.5	3.2	7.5	45.8
HOLLANDA	9	-	-	6.5	45.5
POLONYA	5.3	15	-	7.5	45.3
FRANSA	10	4.2	3.5	8	35.7
TÜRKİYE	3.5	2	1.5	3	10

Ülkemizdeki kişi başına düşen yeşil alan miktarları diğer ülkelerin şehirleri ile karşılaştırıldığında oldukça düşük kalmaktadır (Çizelge 2.2).

Çizelge 2.2. Türkiye’deki bazı şehirlerin diğer ülke şehirleri ile kişi başına düşen yeşil alan miktarı kıyaslaması (m²/kişi) (Aksoy, 2001).

Türkiye'deki Şehirler	Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı (m ² /kişi)	Yurtdışındaki Şehirler	Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı (m ² /kişi)
İstanbul	6,23	Amsterdam(Hollanda)	45,5
Ankara	13,6	Berlin(Almanya)	27,1
Bursa	10	Londra(İngiltere)	26,9
İzmir	5	Roma(İtalya)	45,3
Samsun	5,6	Stockholm(İsveç)	87,5

2.1.4. İmar planlarında yeşil alan kavramı

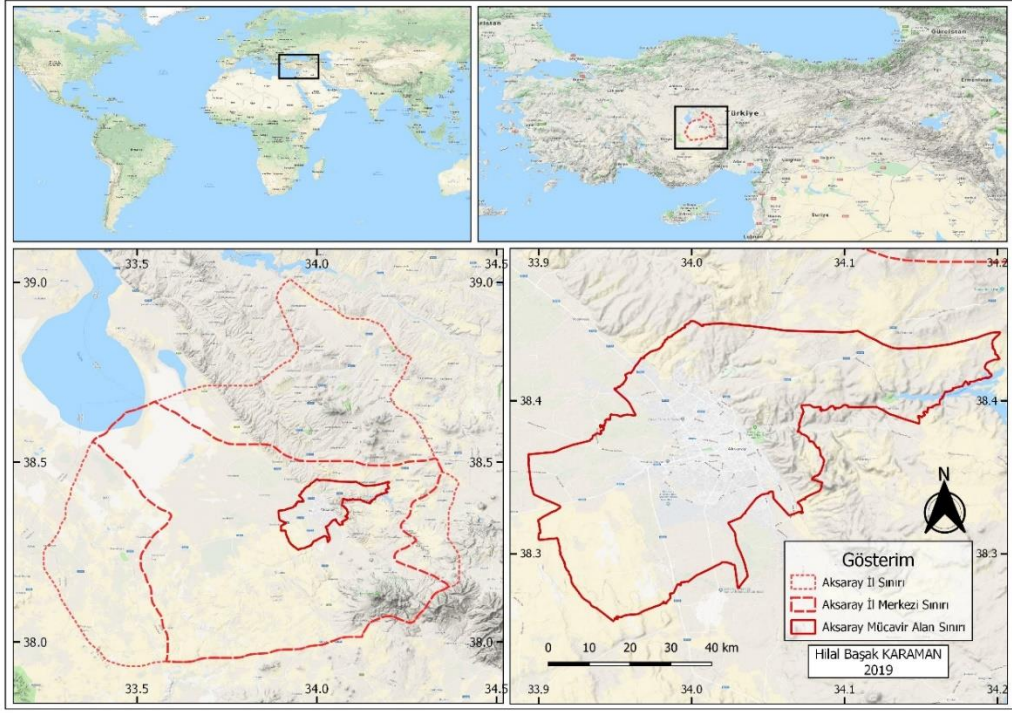
Kent planlamasının çıkma sebebi olarak sanayinin gelişmesi ve kentlerin ileriye dönük sorunlarının çözülmek istenmesi diyebiliriz (Çalışkan, 1990). Ülkemizde bu planlamanın öngörülmesiyle imar planı ortaya çıkmıştır (Kart ve Altınçekiç, 2008).

1985 tarihinde yürürlüğe giren 3194 sayılı imar kanunuyla mücavir alan içinde kalan yerler belediyeye, dışında kalan yerlerse valiliklerin sorumluluğuna verilmiştir. 3194 sayılı kanunun 1999 da resmi gazetede yayınlanan değişikliğine göre yeşil alan miktarı 10 m² olarak kişi başına olarak düşünülmüştür (Albayrak, 2006).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma alanı olarak; Türkiye’nin İç Anadolu Bölgesi’nde bulunan Aksaray ilinin merkezi alınmıştır. Araştırma Aksaray merkezde bulunan yoğun kentsel yerleşim dokusunda yürütülmüştür (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Aksaray ilinin dünyadaki konumu.

2018 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi sonuçlarına göre; Aksaray il merkezinin nüfusu 295.351'dir (TÜİK). Aksaray merkezinin yüzölçümü 3.539.000.000 m²'dir.

Aksaray Belediyesi'nden alınan bilgilere göre; Aksaray ili mücavir alan sınırları içerisinde 48 mahallede uygulanmış 7 adet semt parkı, 238 adet mahalle parkı, 238 adet çocuk oyun alanı olmak üzere toplam 245 adet yeşil alan bulunmaktadır. Aksaray İl'indeki toplam aktif yeşil alan miktarı 1.493.071,00 m²'dir.

Çalışmada, imar planı, Google Earth haritaları, yerinde aldığımız görüntülerden yararlanılmıştır. Araştırmada kütüphanelerden, ulusal arama motorlarından, tez çalışmalarından, makalelerden yararlanılmıştır. İlgili kurum ve kuruluşlarla sözlü ve yazılı iletişim sağlanıp bilgi alınmıştır.

3.2. Aksaray Kenti Doğal Özellikleri

3.2.1. Coğrafi konum

Aksaray kenti Edirne, İstanbul, Ankara, Adana, İskenderun karayolu ile Samsun, Kayseri, Konya, Antalya karayollarının çakıştığı yerdedir . Aksaray 33-35 derece doğu meridyenleri ve 38-39 derece kuzey paralelleri arasında yer alır (Çizelge 3.1). Doğusunda Nevşehir, Güneydoğusunda Niğde, Batısında Konya, Kuzeyinde Ankara, Kuzeydoğusunda Kırşehir ile çevrilidir. Yüzölçümü 3.539.000.000 m² dir. Aksaray'da Ağaçören, Eski, Gülağaç, Güzeyurt, Ortaköy, Sarıyahşi olmak üzere 6 ilçe vardır ve toplam 192 köy ve kasabası bulunmaktadır.

Aksaray'ın yüzey şekilleri incelendiğinde çoğunlukla düzlük olduğu görülmektedir. Denizden yüksekliği 980 m dir. Aksaray'ın güneydoğusunda 3268 m olan bulunmaktadır. Kuzeyinde 2137 m ile Ekecik dağı bulunmaktadır. Aksaray'ın tek yüksekliği nu dağlardır. Aksaray çevresi ovalarla kaplıdır. Güneyinde Obruk Platosunun uzantısının yanı sıra Aksaray Ovası bulunur. Aksaray Tuz gölü havzasında yer alır. Deniz etkisi hiç yoktur. Akarsu olarak şehrin merkezinden geçen Ulurmak mevcuttur. Yüzölçümü 3.539.000.000 m² olan ilin büyük bir kısmı tarım arazisidir. Geri kalanı çayırılık, otlaklar ve meradır. Aksaray'ın en önemli gölü Türkiye'nin de en büyük ikinci gölü olan Tuz Gölü'dür. Yüzölçümü 1500 km² dir.

Çizelge 3.1. Aksaray'ın Coğrafi Verileri

Rakım	980 m
Boylam	33-35 Doğu
Enlem	37-38 Kuzey
Komşu İller	Nevşehir, Niğde, Konya, Kırşehir, Ankara
Coğrafi Bölge	Orta Anadolu Bölgesi
İl Alanı (km ²)	7.997

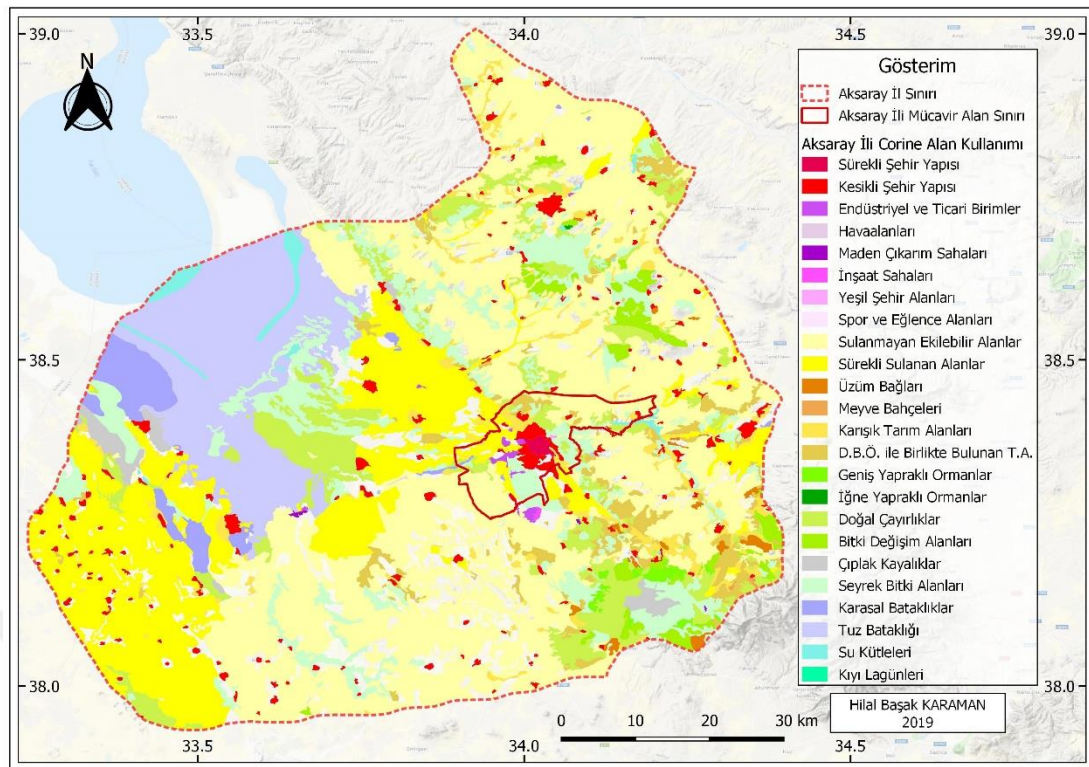
Hasan dağının etrafı doğal termal kaynaklarla çevrilidir (Şekil 3.2). İhlara Vadisi en ünlü turistik bölgelerden biridir. Melendiz dağı çıkışlı Ulurmak kentin tam ortasından geçmektedir ve geniş bir plato meydana getirmiştir. Yerleşim bu plato üzerine kurulmuştur.

Şekil 3.2. Hasan Dağı'ndan bir görüntü

3.2.2. Topoğrafik özellikler

Aksaray kentinde I-IV sınıf araziler genelde tarım arazileridir. Bu alanlar 405.154 ha alan kaplamaktadır. VVII sınıf arazilerde ise işlemeli tarım yapılmaktadır fakat bu araziler o iş için uygun değildir. Bu araziler ise 15.276 ha alan kaplamaktadır. Tarım alanlarından sonra en çok yer kaplayan alanlar mera ve orman alanlarıdır. Bu alanlar VI ve VII sınıf arazilerdir. Arazi kullanım haritası şekil 3.3 de verilmiştir.

3.2.3. Jeolojik yapı

Aksaray kenti Orta Kızılırmak platosunda volkan tüflerinin meydana getirdiği arazi ve Tuz Gölü havzasının yer aldığı ovanın üzerine kurulmuştur. Kurulduğu yerde volkanik arazi geniş yer tutmaktadır. Volkanik dağların en önemlileri Hasandağı ve Melendizdir (Şekil 3.4, 3.5).

Şekil 3.5. Aksaray Ekecik Dağı'ndan bir görüntü

Konya ve Aksaray'ın ortasında kalan Tuz Gölü ülkemizin 2. büyük gölüdür. 1500 km² alan kaplamaktadır. Denizden 925 m yüksektedir (Şekil 3.6).

Şekil 3.6. Tuz Gölü'nden bir görüntü

Aksaray kentinin termal ve turizm yönünden önemli bir yeri olan diğer gölü ise Acıgöldür (Şekil 3.7). Ayrıca ufak ufak birkaç tane daha gölü bulunmaktadır. Bunlardan en önemlilerinden biri de Mamasındaki Baraj Gölüdür.

Şekil 3.7. Acıgöl'den bir görüntü

3.2.4. Hidrojeolojik yapı

Aksaray kentinin içme suyu kaynaklarından en önemlileri Helvadere Göleti, Sarıyahşi Göleti ve Hirfanlı Barajıdır. Ayrıca Mamasın Barajı vardır ki Melendiz ve Karasu Çayları tarafından beslenmektedir.

Aksaray kentinin yeraltı su kaynaklarını Dutpınar, Ayazma ve Kırkgözler oluşturmaktadır (Elhatip, 2002) .

Bölgeye ait su kaynakların ve su yüzeylerinin kapladığı alanlar Çizelge 3.2 ve 3.3 de gösterilmiştir.

Çizelge 3.2. Aksaray ili su kaynakları miktarı

Su Kaynakları Potansiyeli	
Su Kaynağı	Miktarı(m ³ /yıl)
Yerüstü Suyu	432,2x10 ⁶
Yeraltı Suyu	101,1x10 ⁶
TOPLAM	533,3x10 ⁶

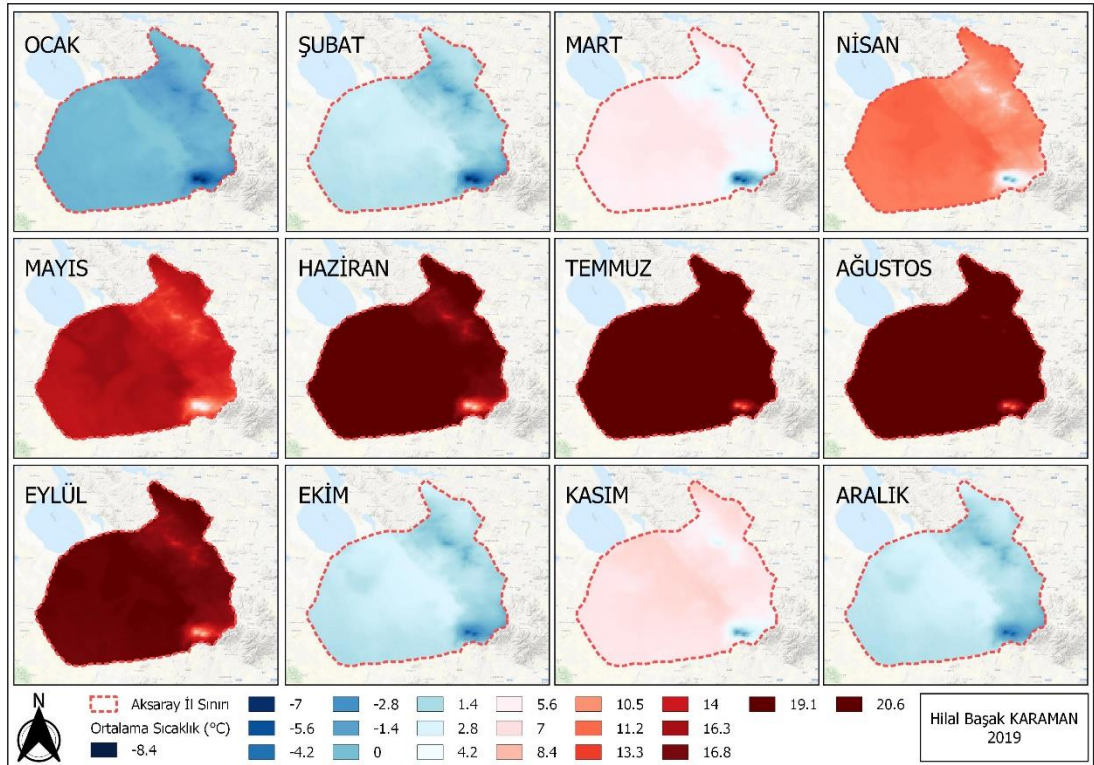
Çizelge 3.3. Aksaray ili su yüzeyleri

Su Kaynağı	Kapladığı Alan (ha)
Doğal Göl Yüzeyi	46.878
Baraj Yüzeyi	4.1
Gölet Yüzeyi	34
Akarsu Yüzeyi	36
TOPLAM	51.048

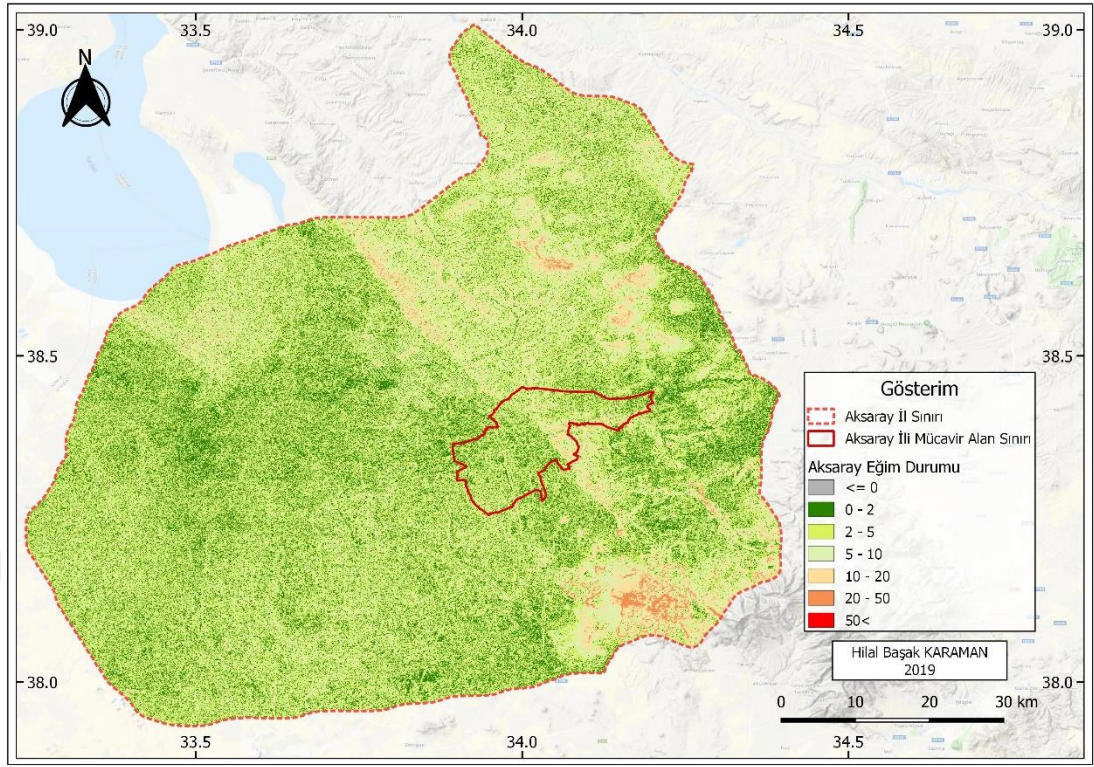
DSİ'nin yaptığı araştırmada tarım arazilerinin 85.840 ha'ı sulanabilir arazilerdir. (Toplam 420.430 ha) Bu alanların %64 ü DSİ ve diğer kamu kuruluşları tarafından sulanmakta, kalan %36 lık kısmını ise halk sulamaktadır.

3.2.5. İklim

Aksaray kentinde en yüksek sıcaklık Temmuz ve Ağustos aylarında görülmektedir. En düşük ise Aralık ve Mart ayları arasında görülmektedir. Bölgeye ait yılın en düşük sıcaklık ortalaması -27 derece, en yüksek sıcaklık ortalaması 37,7 derece ve yıllık ortalama sıcaklık 11,8 derecedir (Şekil 3.8).

Şekil 3.8. Aksaray Sıcaklık Analizi

Şekil 3.10. Aksaray ili eğim durumu.

3.3. Aksaray Kenti Kültürel Özellikleri

3.3.1. Tarihçe

M.Ö. 7000-6000 yılları arasında ilk yaşam belirtilerine Aksaray yakınlarında Çatalhöyük köyünde rastlanmıştır. Hasandağının lav püskürttüğüne dair ilk kanıtlar burada rastlanmıştır. M.Ö. 3000-2000 yılları arasında ise bu bölgede Hatti kavmi yaşamıştır. M.Ö. 13. yy sonlarına doğru ise Hitit egemenliği hüküm sürmüştür.

Hasandağının lavlarının sıkışmasıyla oluşan tüflerin kolay kazınma özelliği olduğundan bölgede birçok yeraltı şehri vardır. Bölge göç güzergâhı olduğundan Hristiyanların sayısı çok artmış ve İhlara, Göreme gibi bölgelere yerleşim birimleri oluşturmuşlardır.

Aksaray, 1142 tarihinde Selçuklu hâkimiyetine geçmiştir. 1470 tarihinde Osmanlıya geçene kadar birçok devlet hüküm sürmüştür. 1470'de Osmanlı tarafından ele geçirildikten sonra Fatih Sultan Mehmet'in emriyle halkın büyük bir bölümü İstanbul'a yerleşmiştir.

Aksaray Cumhuriyet'in ilan edilmesine kadar Konya'ya bağlı bir ilçeyken, 1920 yılında il olmuştur. Daha sonra 1933 yılında il olması feshedilerek Niğde'ye bağlanmıştır. 15 Haziran 1989 tarihinde yeniden il olmuştur.

Aksaray kültürel varlıkları ve ticari merkezi olması hasebiyle önemli yerlerin başında gelmiştir. Kapadokya'nın kapısı olması sebebiyle çeşitli ziyaretçilere ev sahipliği yapar (Şekil 3.11). Turistik yerleri olarak Güzelyurt'u, İhlara Vadisi, Sultan Hanı, Eğri Minare sayılabilir.

Şekil 3.11. Kapadokya'dan bir görüntü

3.3.2. Nüfus

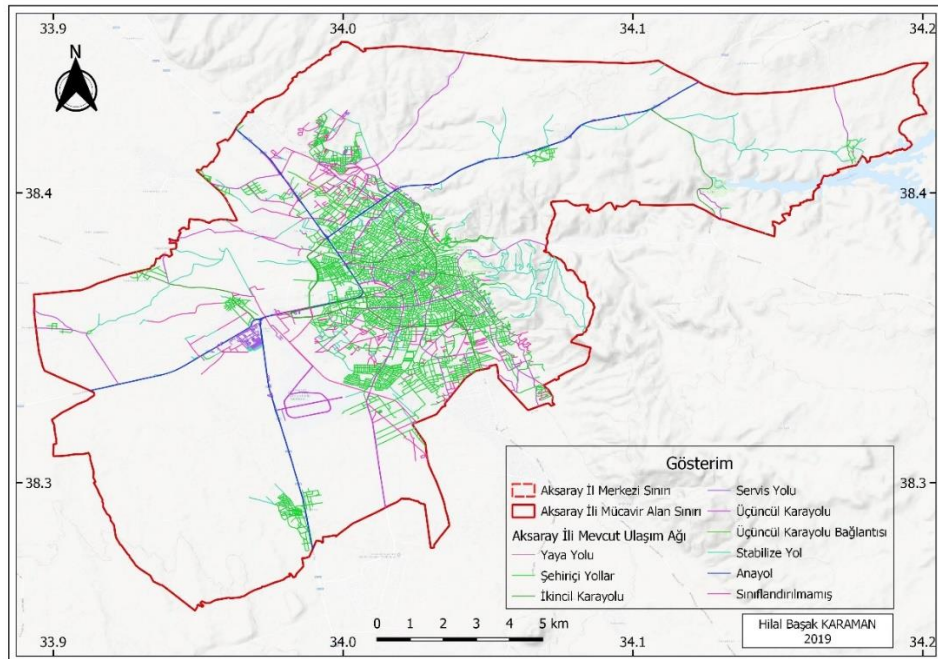
Aksaray nüfusu 2018 yılına göre 402.404'dir (Çizelge 3.4). Bu nüfus, 200.233 erkek ve 202.171 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %49,76 erkek, %50,24 kadındır. İl merkezinin nüfusu ise 295.351'dir

Çizelge 3.4. Aksaray ili yıllara göre nüfusları.

Yıl	Aksaray Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2017	402.404	200.233	202.171
2016	396.673	197.362	199.311
2015	386.514	192.688	193.826
2014	384.252	191.091	193.161
2013	382.806	190.540	192.266
2012	379.915	188.945	190.970
2011	378.823	187.892	190.931
2010	377.505	186.956	190.549
2009	376.907	187.633	189.274
2008	370.598	183.953	186.645
2007	366.109	180.007	186.102

3.3.3. Ulaşım ve altyapı

Aksaray kenti Niğde, Nevşehir, Kayseri, Konya, Adana'nın kesiştiği karayollarının kavşak noktasıdır. Aksaray E-90 karayolu üzerindedir. İl sınırları kapsamında 441 km yol ağı bulunmaktadır. Bunun 160 km si devlete ait yollardır (Şekil 3.12).

Şekil 3.12. Aksaray Ulaşım Haritası

Aksaray kentine trafiğin en yoğun olduğu saatler iş giriş ve çıkış saatleridir. Ayrıca otomobiller için park sıkıntısı yaşanmaktadır. Aksaray kentinde taşımacılık minibüsle veya halk otobüsü ile yapılmaktadır. Bireysel araçların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu da trafikte sıkıntı oluşturmakta ve hava kirliliği, gürültü gibi sorunlara yol açmaktadır.

3.3.4. Ekonomik yapı

3.3.4.1. Sosyo-ekonomik yapı

Aksaray kentine bağlı 7 ilçe vardır. Genelde geçim hayvancılık veya tarım ile karşılanmaktadır. Mevcut nüfusun %70' inin geçimini bu yolla sağladığı görülmüştür.

3.3.4.2. Sanayi ve ticaret bilgileri

Sanayiinin ilk adımları 1924 yılında Azmi Milli Türk Anonim Şirketi'nin kurulmasıyla atılmıştır. Bu şirket un fabrikasıdır. Daha sonra 1976 yılında kamu yatırımı olarak Aksaray Süt Ürünleri Fabrikası açılmıştır. Bu fabrika SEK'e bağlıdır. 1986 yılında Mercedes Benz Türk Anonim Şirketi açılarak kentin asıl sanayileşmesi başlamıştır. Bu fabrikanın açılmasıyla kent hızlı bir şekilde sanayileşmeye başlamıştır. Kentte otomotiv, otomotiv yan sanayi, tekstil, gıda, süt ve süt ürünleri, kimya ve plastik sanayi, metal ve makine sanayi ile toprak ve madene dayalı irili ufaklı birçok işletme faaliyete geçmiştir.

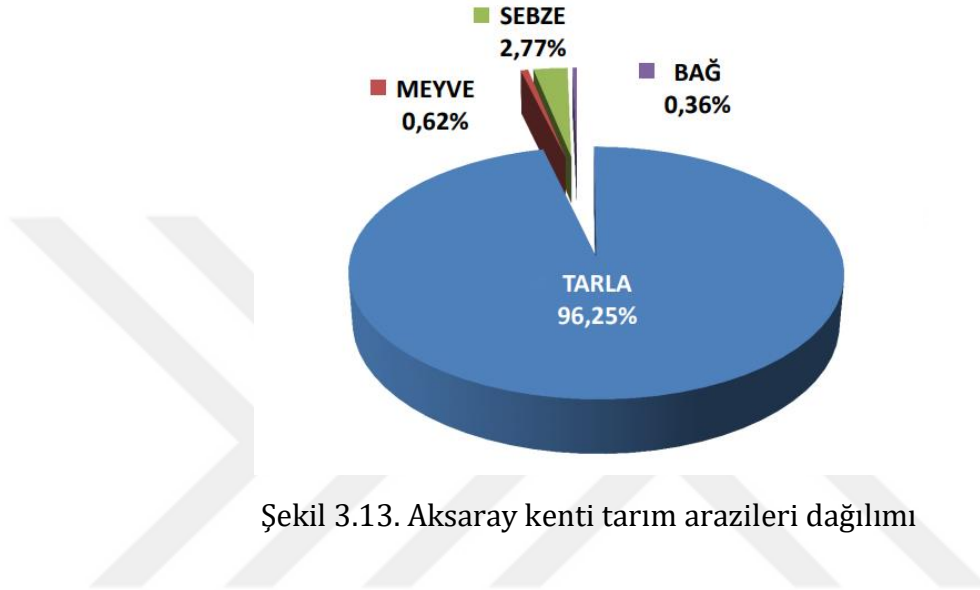
3.3.4.3. Bitkisel üretim

Buğdaygiller: Aksaray kentinde en fazla buğday daha sonra arpa yetiştirilmektedir. Üreticiler genelde ürünlerini T.M.O. veya tüccarlara satmaktadır.

Endüstriyel Bitkiler: Aksaray kenti, şeker pancarı ve ayçiçeği üretimi yönünden oldukça iyidir.

Meyve Üretimi: Aksaray kentinde genel olarak en iyi yetişen meyve ağaçları; elma, armut, kayısı, kiraz, ceviz, üzüm ve erik gibi türlerdir.

Aksaray kentinin tarım arazileri dağılım oranları şekil 3.13 de gösterilmiştir.

Şekil 3.13. Aksaray kenti tarım arazileri dağılımı

3.3.4.4. Hayvansal üretim

Aksaray kentinde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığı büyük oranda yapılmaktadır. Çizelge 3.5 te Aksaray kentinin hayvancılık istatistikleri gösterilmiştir.

Çizelge 3.5. Aksaray Kentinin Hayvancılık İstatistikleri

Tür	Aksaray	Türkiye	Sıra
Büyükbaş Hayvan Sayısı (Baş)	266.483	17.220.903	11
Küçükbaş Hayvan Sayısı (Baş)	734.155	46.117.399	13
Sağmal Büyükbaş Hayvan Sayısı	101.403	6.413.785	20
Kanatlı Hayvan Sayısı (Adet)	315.144	359.217.862	59
Arılı Kovan Sayısı (Adet)	17.186	8.108.424	74

Aksaray kentinin hayvansal ürünlerinin istatistikleri ise Çizelge 3.6 da gösterilmiştir.

Çizelge 3.6. Aksaray Kenti Hayvansal Ürünler İstatistikleri

Tür	Aksaray	Türkiye	Oran	Sıra
Et Üretim Miktarı (Ton/Yıl)	37.25	1.118.695	%3,32	-
Süt Üretim Miktarı (Ton/Yıl)	409.735	20.684.808	%1,85	12
Yün, Kıl ve Tiftik Üretim Miktarı (Ton/Yıl)	978,4	72.797,7	%1,34	29
Bal Üretimi (Ton/Yıl)	204	114.471	%0,18	66

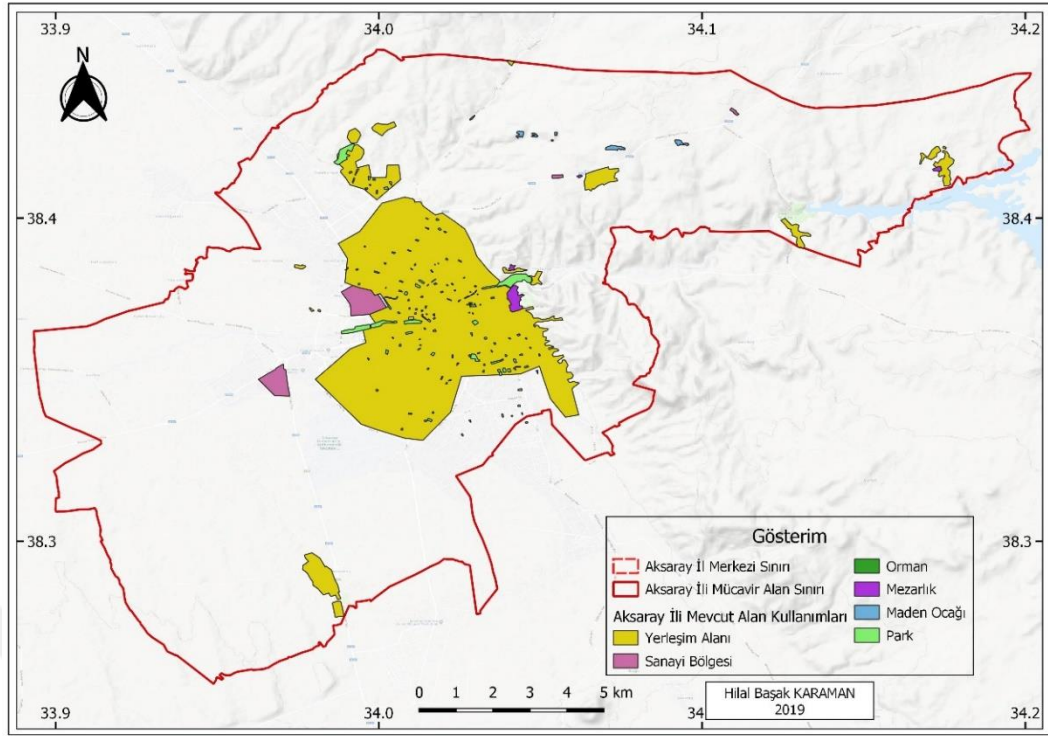
3.3.5. Turizm

Aksaray kenti Manastır Vadisi ve özellikle Ihlara vadisini bünyesinde bulundurması hasebiyle her yıl binlerce turiste ev sahipliği yapmaktadır. Jeolojik yapısından dolayı yeraltı şehirlerinin çok olması ve kaplıcaların olması turizm açısından bir artı oluşturmıştır. Hasandağı'nda dağcılık faaliyetleri önemli bir yere sahiptir.

Selçuklu ve Karamanoğullarından kalan hanlar, kervansaraylar, medreseler, camiiler kentte önemli bir yere sahiptir. Özellikle Somuncu Baba'nın mezarının Aksaray kentinde olması İslam camiasının dikkatini kente çekmektedir.

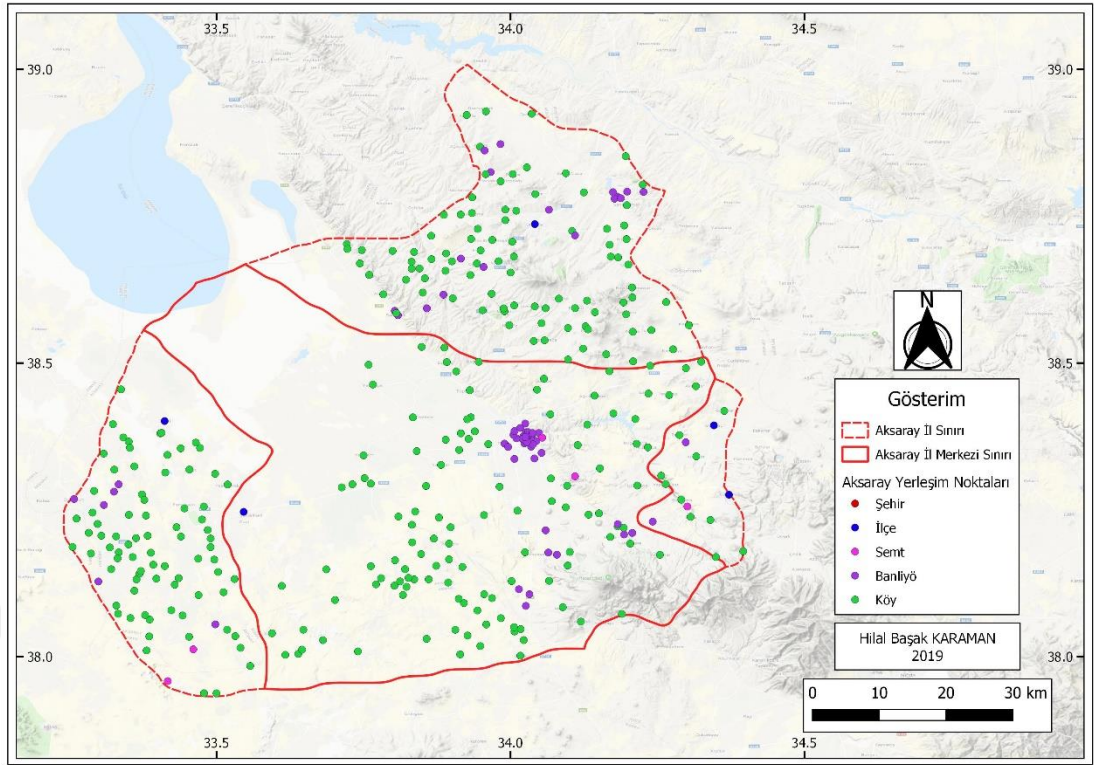
3.4. Aksaray Kenti Alan Kullanım Süreci

Belediye sınırlarında yer alan arazilerin çoğu kısmı özel mülkiyettir. Belediyeye ait alanların sayısı daha azdır. Bunların da çoğunluğunu kamu binaları oluşturmaktadır. Şekil 3.14 de alan kullanım haritası oluşturarak dağılımları gösterilmiştir.

Şekil 3.14. Aksaray Alan Kullanım Haritası

Aksaray kentinde belediye yerleşim alanı olarak tarıma elverişli olmayan yerler ve yamaçlı alanlar tespit edilerek toplu konut alanları konumlandırılmıştır. Aksaray ve Adana arasındaki karayolu üzerine ise Organize Sanayii Bölgesi konumlandırılmıştır. Belediye sınırları içinde kırsal alanlar yok denecek kadar azdır. Aksaray yerleşim noktaları Şekil 3.15 de haritalandırılmıştır.

Şekil 3.15. Aksaray Yerleşim Noktaları

3.4.1. İmar planlarıyla oluşan alan kullanımı

Aksaray kentinin imar planında öngörülen yeşil alanlara ait bilgiler yer almaktadır. Bu çalışmada hem imar planındaki hem de mevcuttaki yeşil alanlar incelenerek karşılaştırma yapılmıştır. İmar planına göre yeşil alanlara bakıldığında mahalle bazında farklılıklar mevcuttur. Dağılımın eşit olması yönünde bir düzenleme ise yapılmamıştır.

3.5. Yöntem

Çalışmada yeşil alanların geliştirilmesine yönelik araştırma hedeflenmiştir. Yeşil alanların yaşam kalitesine etkisi araştırılmıştır. Farklı mahallelerin yapı yoğunlukları ve gelişme süreçlerine göre yeşil alan varlığının nasıl olduğu tespit edilmiştir. Amaç Aksaray kentinin yeşil alanlarının incelenerek imar planıyla karşılaştırmak ve mevzuat kapsamında yeşil alanların artırımına yönelik önerilerde bulunmaktır.

Aksaray kentinin imar planlarından yararlanılarak AutoCad ve NetCad programında oluşturulmuştur. Aksaray kentinin sahip olduğu yeşil alanlar m² bazında tespit edilmiştir. Google Earth üzerinde alansal ve noktasal olarak işaretlenmiştir. Daha sonra QGis ve ArcMap üzerinden analizler yapılmıştır. Yeşil alanlar çocuk oyun alanları, mahalle parkları, spor alanları ve kent parkları olarak ayrı ayrı incelenmiştir. Nüfus verileri temel alınarak mevzuata göre 10 m² olan yeşil alan standarttı temel alınmıştır.

İlk aşama olarak veri toplanmıştır. Konu ile ilgili tez ve makaleler araştırılmıştır. Kütüphanelerden konu ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Daha sonra Aksaray Belediyesi ile görüşülmüş imar planı temin edilmiştir. TUİK'ten il nüfusları alınmıştır. Daha sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan imar mevzuatı ile ilgili yönetmelikler alınmıştır.

İkinci aşama olarak yeşil alanların envanteri ortaya çıkarılmıştır. İmar planı ile karşılaştırılarak yeşil alanların yerlerinin tespiti yapılmıştır. Yeşil alanların donatı ve bitkisel materyalleri incelenmiştir. Aksaray Belediyesi ile ortak çalışma sonucu bu veriler elde edilmiştir. Yerinde incelemeler yapılmıştır. Yeşil alanlar fonksiyonlarına göre sınıflandırılmıştır. Yeşil alanların kişi başına düşen miktarları belirlenmiştir. Homojen dağılıp dağılmadığı tespit edilmiştir. Daha sonra ulaşılabilirlik analizi yapılmış ve haritada etki yarıçapları gösterilmiştir.

Üçüncü ve son aşamada ise "Aksaray Yeşil Alan Sistemi" oluşturulmuştur. Aksaray kentinin yeşil alanları için bu çalışma bir altlık oluşturmaktadır. İleriye dönük yeşil alan planlaması için bu bilgiler önemli bir yer tutmaktadır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Aksaray Kenti Yeşil Alanlarının Mevcut Durum Analizi

Kentlerde planlama yapılırken yeterli ve gelecek için sürdürülebilir yeşil alanların sistemli bir şekilde oluşturulması için; kişi başına düşen yeşil alan

miktarlarının yeterli olması, yeşil alanların homojen dağılması, ulaşılabilir olması ve donatı açısından yeterli olması gerekmektedir.

Tezin bu aşamasında Aksaray kentinin yeşil alanları saptanarak yeterli olup olmadığı sonucuna varılacaktır. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı belirlenerek mevzuatla ve imar planında öngörülen miktarla karşılaştırma yapılacaktır. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı standarttı olarak 3 Temmuz 2017 yılında Resmi Gazetede yayınlanan 30113 sayılı imar kanunu ile birlikte yürürlüğe giren “Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği” esas alınacaktır. Bu rakam ise kişi başına 10 m² dir.

Son olarak yeşil alanların hizmet yönünden niteliği, işlevselliği, görsel etkinliği ve donatı elemanlarının yeterliliği, çalışma alanı ile ilgili mevcut verilerden yola çıkarak değerlendirilecektir.

Aksaray kentinin yeşil alanlarının mevcut durumu için öncelikle kamusal dış mekânların sınıflandırılabilmesi gerekmektedir (Çizelge 4.1). Bu sınıflandırmada öncelikle tüm kullanıcılara ait açık alanlar ve yarı açık alanlar tespit edilmiştir. Tezin amacı tüm kullanıcılara hitap eden yeşil alanlardır.

Çizelge 4.1. Aksaray ilinin kamusal dış mekânların sınıflandırılması.

Aksaray kent merkezi 7.626 km²’ lik bir alanı kapsamaktadır. İl kapsamında 238 adet park, 7 adet kent parkı, 5 adet spor alanı, 1 adet mezarlık, 1 adet kültür merkezi ile cadde ve refüjler bulunmaktadır.

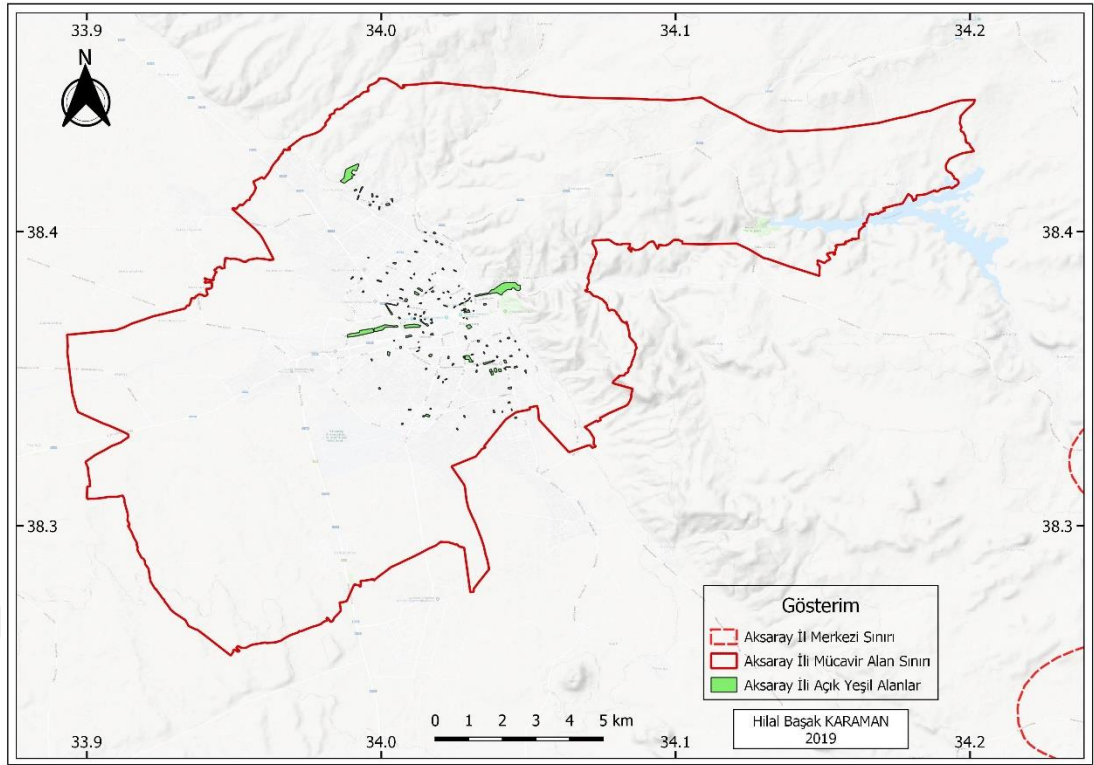
Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2017 yılına ait ADNKS'ne göre, 7.626 km²' lik alanı kapsayan Aksaray'ın merkez ilçesi 295.351 kişilik toplam nüfusu vardır.

Bu verilerden yola çıkarak Aksaray kentinde kişi başına düşen yeşil alan 5,05 m² dir. Bu değer kamu mevzuatındaki yönetmeliğe göre 10 m² dir. Dolayısıyla Aksaray kentinde kişi başına düşen yeşil alan olması gerekenin çok altında kalmaktadır. Çalışmanın devamında ise yeşil alanların fonksiyonel dağılımı irdelenecek ve imar mevzuatı ile karşılaştırılacaktır. Aksaray kentinin imar mevzuatında kişi başına düşen yeşil alan standartına ulaşabilmesi için ne kadarlık bir alana gereksinim duyduğu tespit edilecektir.

238 adet park içerisinde çocuk oyun alanı olarak ayrılan alan 139,077,334 m² hesaplanmıştır. TÜİK tarafından yapılan ADNKS' ne göre Aksaray'da; 0-4 yaş arası 33 bin 598, 5-9 yaş arası 34 bin 584, 10-14 yaş arası 33 bin 742 ve 15-17 yaş arası 20 bin 915 olmak üzere toplam 122 bin 839 çocuk nüfusu bulunuyor. Bu veriler göz önüne alındığında çocuk başına 1,13 m² oyun yeri düşmektedir. Bu rakam imar mevzuatında 1,5 m² olduğundan çıkan rakam olması gerekenden azdır.

Aksaray'da bulunan 5 adet spor alanı 177,969,334 m² alan kaplamaktadır ve kişi başına 0,6 m² spor alanı düşmektedir. Bu rakam imar mevzuatında 3 m² olduğundan çıkan rakam olması gerekenden oldukça düşüktür.

Aksaray'ın yeşil alanları Şekil 4.1 de harita üzerinde işlenmiştir.

Şekil 4.1. Aksaray Merkez açık yeşil alanların dağılımı.

4.1.1. Rekreasyon alanları ve kent parkları

Aksaray kentinin kent parkları incelendiğinde mahallelere göre homojen bir dağılım göstermediği görülmüştür. 7 adet kent parkı nüfusa göre kişi başına 2,06 m² yeşil alan düştüğü görülmektedir.

İlin sahip olduğu tek mesire alanı sayılabilecek kent parkı Kılıçarslan Parkı 1. ve 2. etaplarıdır. İlin en çok kullanılan kısmı burasıdır. Coğlaki Mahallesi'nde yer almakta ve 243.881 m² alan kaplamaktadır. Kılıçarslan Parkı, bu yönüyle etki alanı olarak tüm Aksaray kentine hizmet etmektedir.

İlin sahip olduğu 5 adet kent parkı ise; Kültürpark, Cumhuriyet Parkı, Karabağ Tematik Parkı, Recep Tayyip Erdoğan Gençlik Parkı 1. ve 2. etaptır. Toplam 414.726 m² alan kaplamaktadır.

Mahallelere göre dengeli bir dağılım toplam alanı 658.607 m² olan bu alanlardan mevcut durumda 295.351 kişinin yararlandığı varsayımına göre, kişi başına 2,2

m² aktif yeşil alan düşmektedir. Aksaray ili kent parkı ve mesire alanı bakımından 2.619.065,06 m²' lik alan ve 8,86 m²/kişi' lik norm açığına sahiptir.

Belediyenin imar planına göre ise il genelinde kent ve mesire alanı için ayrılan alan 3.229.480,06 m² dir. Tamamı uygulanırsa kişi başına 10,93 m² yeşil alan düşmektedir. Bu değer imar mevzuatın standartına göre çok yüksektir.

4.1.2. Mahalle parkları

Aksaray Belediyesi İmar Planı sınırları içerisinde yer alan 238 adet mahallenin park alanları incelenmiştir. 238 park 1.047.656 m² alan kapsamaktadır. İl sınırları içerisinde imar durumunda 9.042.182,27 m² park alanı bulunmaktadır. Mahallelere göre dengeli bir dağılım yapılmadığı görülen yeşil alanlar mevcut nüfusa göre kişi başına 3,5 m² yeşil alan düştüğü hesaplanmaktadır. Aksaray kentinin mahalle parklarının mahallelere göre dağılım sayısı ve m² leri Çizelge 4.2 de gösterilmiştir. Aksaray kentinde alansal olarak büyüklü küçüklü birçok park bulunmaktadır. Mahalle parkları il geneline homojen dağılım göstermemekle birlikte alansal büyüklükleri bakımından da farklılık göstermektedirler. İlin sahip olduğu en büyük mahalle parkı 15.560 m² iken, en küçük mahalle parkı 670 m² dir.

Çizelge 4.2. Aksaray Kentinin Mahallelere Göre Mahalle Parkları ve Çocuk Oyun Alanlarının Toplam Sayısı Ve Metrekareleri

PARK SIRA NO	MAHALLE ADI	SOKAK NUMARASI	TOPLAM ALAN (m2)
1	HASAS MAHALLESİ	HASAS_1 6699 SOKAK	2,948.00
2	HASAS MAHALLESİ	HASAS_2 6672 SOKAK	2,648.00
3	HASAS MAHALLESİ	HASAS_3 6674 SOKAK	5,261.00
4	HASAS MAHALLESİ	HASAS_4 6657 SOKAK	1,911.00
5	HASAS MAHALLESİ	HASAS_5 6725 SOKAK	658.00
6	HASAS MAHALLESİ	HASAS_6 6617 SOKAK	1,066.00
7	HASAS MAHALLESİ	HASAS_7 6605 SOKAK	1,880.00
8	HASAS MAHALLESİ	HASAS_8 6606 SOKAK	1,370.00
9	ŞİFAHANE MAHALLESİ	ŞİFAHANE_1 3188 SOKAK	4,360.00

10	ŞİFAHANE MAHALLESİ	ŞİFAHANE_2 3198 SOKAK	1,331.00
11	ŞİFAHANE MAHALLESİ	ŞİFAHANE_3 3118 SOKAK	2,496.00
12	ŞİFAHANE MAHALLESİ	ŞİFAHANE_4 3143 SOKAK	2,416.00
13	ŞİFAHANE MAHALLESİ	ŞİFAHANE_5 3150 SOKAK	2,249.00
14	ŞİFAHANE MAHALLESİ	ŞİFAHANE_6 3102 SOKAK	785.00
15	KILIÇASLAN MAHALLESİ	KILIÇASLAN_1 1307 SOKAK	1,772.00
16	KILIÇASLAN MAHALLESİ	KILIÇASLAN_2 1346SOKAK	3,120.00
17	KILIÇASLAN MAHALLESİ	KILIÇASLAN_3 1342SOKAK	737.00
18	KILIÇASLAN MAHALLESİ	KILIÇASLAN_4 1332 SOKAK	1,404.00
19	H.HASANLI MAHALLESİ	HACI HASANLI_1 702 SOKAK	406.00
20	H.HASANLI MAHALLESİ	HACI HASANLI ULUCAMI	16,086.00
21	KURTULUŞ MAHALLESİ	KURTULUŞ_1 3805 SOKAK	3,438.00
22	KURTULUŞ MAHALLESİ	KURTULUŞ_2 3810 SOKAK	1,662.00
23	KURTULUŞ MAHALLESİ	KURTULUŞ_3 3826 SOKAK	1,127.00
24	KURTULUŞ MAHALLESİ	KURTULUŞ_4 3832 SOKAK	2,968.00
25	KURTULUŞ MAHALLESİ	KURTULUŞ_5 3846 SOKAK	4,770.00
26	PINAR MAHALLESİ	PINAR_1 4006 SOKAK	2,389.00
27	PINAR MAHALLESİ	PINAR_2 4009 SOKAK	1,990.00
28	PINAR MAHALLESİ	PINAR_3 4005 SOKAK	1,819.00
29	FATİH MAHALLESİ	FATİH_1 4126 SOKAK	1,166.00
30	FATİH MAHALLESİ	FATİH_2 4147 SOKAK	3,685.00
31	FATİH MAHALLESİ	FATİH_3 4148 SOKAK	3,650.00
32	FATİH MAHALLESİ	FATİH_4 4151 SOKAK	1,493.00
33	FATİH MAHALLESİ	FATİH_5 6. BULVAR	2,601.00
34	FATİH MAHALLESİ	FATİH_6 4152 SOKAK	18,166.00
35	FATİH MAHALLESİ	FATİH_7 4160 SOKAK	2,261.00
36	FATİH MAHALLESİ	FATİH_8 4164 SOKAK	1,518.00
37	FATİH MAHALLESİ	FATİH_9 4170 SOKAK	3,025.00
38	FATİH MAHALLESİ	FATİH_10 4131 SOKAK	27,874.00
39	FATİH MAHALLESİ	FATİH_11 4130 SOKAK	1,784.00
40	FATİH MAHALLESİ	FATİH_12 4121 SOKAK	2,696.00
41	FATİH MAHALLESİ	FATİH_13 4107 SOKAK	3,400.00
42	COĞLAKİ MAHALLESİ	COĞLAKİ_1 1223 SOKAK	604.00
43	COĞLAKİ MAHALLESİ	COĞLAKİ_2 1229 SOKAK	3,784.00
44	COĞLAKİ MAHALLESİ	COĞLAKİ_3 1234 SOKAK	1,458.00
46	BAYRAMBABA MAHALLESİ	BAYRAMBABA_1 3507 SOKAK	198.00
47	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_1 1635 SOKAK	215.00
48	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_2 1626 SOKAK	887.00
49	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_3 1681 SOKAK	1,616.00
50	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_4 1611 SOKAK	602.00
51	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_5 1619 SOKAK	961.00

52	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_6 1613 SOKAK	602.00
53	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_7 1644 SOKAK	753.00
54	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_8 1641 SOKAK	1,450.00
55	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_9 1642 SOKAK	397.00
56	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_10 1640-1642 SOKAK	865.00
57	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_11 1649 SOKAK	339.00
58	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_12 1658 SOKAK	165.00
59	PAŞACIK MAHALLESİ	PAŞACIK_13 1657 SOKAK	256.00
60	DERE MAHALLESİ	DERE_1 653 SOKAK	7,464.00
61	DERE MAHALLESİ	DERE_2 653 SOKAK	1,376.00
62	MEYDAN MAHALLESİ	MEYDAN_1 950 SOKAK	447.00
63	MEYDAN MAHALLESİ	MEYDAN_2 966 SOKAK	1,270.00
64	MEYDAN MAHALLESİ	MEYDAN_3 972-973 SOKAK	1,099.00
65	MEYDAN MAHALLESİ	MEYDAN_4 974 SOKAK	2,570.00
66	MEYDAN MAHALLESİ	MEYDAN_5 971 SOKAK	1,726.00
67	CUMHURİYET MAHALLESİ	CUMHURİYET_1 7538 SOKAK	599.00
68	CUMHURİYET MAHALLESİ	CUMHURİYET_2 7531 SOKAK	6,036.00
69	CUMHURİYET MAHALLESİ	CUMHURİYET_3 7513 SOKAK	98,816.00
70	CUMHURİYET MAHALLESİ	CUMHURİYET_4 7448 SOKAK	5,764.00
71	CUMHURİYET MAHALLESİ	CUMHURİYET_5 7438 SOKAK	2,505.00
72	ŞAMLI MAHALLESİ	ŞAMLI_1 3009 SOKAK	1,365.00
73	ŞAMLI MAHALLESİ	ŞAMLI_2 3004 SOKAK	510.00
74	ŞEYHAMİT MAHALLESİ	ŞEYHAMİT_1 27. CADDE	1,541.00
75	ŞEYHAMİT MAHALLESİ	ŞEYHAMİT_2 3313 SOKAK	3,355.00
76	ŞEYHAMİT MAHALLESİ	ŞEYHAMİT_3 3321 SOKAK	1,411.00
78	YENİ MAHALLE	YENİ MAHALLE_1 7866 SOKAK	33,845.00
79	YENİ MAHALLE	YENİ MAHALLE_2 110. CADDE 7813 SOKAK	1,446.00
80	YENİ MAHALLE	YENİ MAHALLE_3 7869 SOKAK	180.00
81	YENİ SANAYİ MAHALLE	YENİ SANAYİ_1 2055-59 SOKAK	195.00
82	YENİ SANAYİ MAHALLESİ	YENİ SANAYİ_2 2049 SOKAK	2,241.00
83	YENİ SANAYİ MAHALLESİ	YENİ SANAYİ_3 2085 SOKAK	1,412.00
84	YENİ SANAYİ MAHALLESİ	YENİ SANAYİ_4 2075 SOKAK	2,151.00
85	YENİ SANAYİ MAHALLESİ	YENİ SANAYİ_5 2179 SOKAK	1,839.00
86	YENİ SANAYİ MAHALLESİ	YENİ SANAYİ_6 2072 SOKAK	2,022.00
87	HACILAR MAHALLESİ	HACILAR HARMANI_1 5705 SOKAK	974.00
88	HACILAR HARMANI	HACILAR HARMANI_2 5801 SOKAK	1,025.00
89	HACILAR HARMANI	HACILAR HARMANI_3 5845 SOKAK	1,079.00
90	HACILAR HARMANI	HACILAR HARMANI_4 5830 SOKAK	8,451.00
91	HACILAR HARMANI	HACILAR HARMANI_5 5829 SOKAK	2,323.00
92	HACILAR HARMANI	HACILAR HARMANI_6 5736 SOKAK	1,693.00
93	HACILAR HARMANI	HACILAR HARMANI_7 5742 SOKAK	3,845.00

94	M.A.ERSOY MAHALLESİ	M.AKİF ERSOY_1 5414 SOKAK	1,376.00
95	M.A.ERSOY MAHALLESİ	M.AKİF ERSOY_2 5399 SOKAK	2,741.00
96	M.A.ERSOY MAHALLESİ	M.AKİF ERSOY_3 5423 SOKAK	1,863.00
97	M.A.ERSOY MAHALLESİ	M.AKİF ERSOY_4 5332 SOKAK	3,375.00
98	M.A.ERSOY MAHALLESİ	M.AKİF ERSOY_5 5331 SOKAK	2,414.00
99	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_1 837 SOKAK	2,200.00
100	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_2 837 SOKAK	1,048.00
101	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_3 843 SOKAK	259.00
102	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_4 820 SOKAK	564.00
103	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_5 843-2 SOKAK	77.00
104	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_6 839 SOKAK	703.00
105	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_7 848 SOKAK	1,068.00
106	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_8 849 SOKAK	5,336.00
107	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_9 851 SOKAK	1,596.00
108	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_10 7. BULVAR	2,519.00
109	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_11 882 SOKAK	8,747.00
110	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_12 833 SOKAK	1,502.00
111	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_13 833-2 SOKAK	3,737.00
112	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR_14 815 SOKAK	455.00
113	TAŞPAZAR MAHALLESİ	TAŞPAZAR KÜLTÜRPARK	197.00
114	YUNUS EMRE MAHALLESİ	YUNUS EMRE_1 7025 SOKAK	73,870.00
115	YUNUSEMRE MAHALLESİ	YUNUS EMRE_2 125.CADDE	3,261.00
116	YUNUSEMRE MAHALLESİ	YUNUS EMRE_3 7051 SOKAK	893.00
117	YUNUSEMREMAHALLESİ	YUNUS EMRE_4 7046 SOKAK	2,067.00
118	YUNUSEMREMAHALLESİ	YUNUS EMRE_5 7065 SOKAK	3,452.00
119	YUNUSEMREMAHALLESİ	YUNUS EMRE_6 7061 SOKAK	1,030.00
120	YUNUSEMREMAHALLESİ	YUNUS EMRE_7 7063 SOKAK	1,379.00
121	YUNUSEMREMAHALLESİ	YUNUS EMRE_8 7069 SOKAK	1,962.00
122	YUNUSEMREMAHALLESİ	YUNUS EMRE_9 7069 SOKAK	4,256.00
123	YUNUSEMREMAHALLESİ	YUNUS EMRE_10 7001 SOKAK	6,464.00
124	HAMİDİYE MAHALLESİ	HAMİDİYE_1 764 SOKAK	1,483.00
125	HAMİDİYE MAHALLESİ	HAMİDİYE_2 763 SOKAK	1,357.00
126	HAMİDİYE MAHALLESİ	HAMİDİYE_3 Kalealtı 23.cadde	573.00
127	ÇİFTLİK MAHALLESİ	ÇİFTLİK_1 6308 SOKAK	656.00
128	ÇİFTLİK MAHALLESİ	ÇİFTLİK_2 6485 SOKAK	192.00
129	ÇİFTLİK MAHALLESİ	ÇİFTLİK_3 6453 SOKAK	1,627.00
130	ÇİFTLİK MAHALLESİ	ÇİFTLİK_4 6352 SOKAK	882.00
131	ÇİFTLİK MAHALLESİ	ÇİFTLİK_5 6367 SOKAK	1,187.00
132	ÇİFTLİK MAHALLESİ	ÇİFTLİK_6 6334 SOKAK	1,351.00
133	SOMUNCUBABA MAHALLESİ	SOMUNCUBABA_1 6012 SOKAK	1,416.00
134	SOMUNCUBABAMAHALLESİ	SOMUNCUBABA_2 6053 SOKAK	940.00

135	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_1 2405 SOKAK	2,146.00
136	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_2 2405 SOKAK	2,056.00
137	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_3 2418 SOKAK	4,931.00
138	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_4 2421 SOKAK	927.00
139	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_5 2405 SOKAK	789.00
140	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_6 2406 SOKAK	1,768.00
141	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_7 2415 SOKAK	335.00
142	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_8 2416 SOKAK	2,331.00
143	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_9 2413 SOKAK	541.00
144	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_10 2414 SOKAK	1,096.00
145	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_11 40. CADDE	2,395.00
146	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_12 2438-2442 SOKAK	2,287.00
147	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_13 2.BLV ATATÜRK PARKI	2,086.00
148	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_14 2436 SOKAK	2,727.00
149	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_15 2403 SOKAK	10,449.00
150	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_16 2403-2 SOKAK	5,126.00
151	B.BÖLCEK MAHALLESİ	BÜYÜK BÖLCEK_17 2428 SOKAK	999.00
152	B.BÖLCEK MAHALLESİ	B.BÖLCEK KÜLTÜRPARK	396.00
153	E.KAPI MAHALLESİ	EREĞLİKAPI_1 1408 SOKAK	1,507.00
154	E.KAPI MAHALLESİ	EREĞLİKAPI_2 1478 SOKAK	71,811.00
155	E.KAPI MAHALLESİ	EREĞLİKAPI_3 57.CADDE	3,229.00
156	E.KAPI MAHALLESİ	EREĞLİKAPI_4 1473 SOKAK	1,726.00
157	E.KAPI MAHALLESİ	EREĞLİKAPI_5 1454SOKAK	1,826.00
158	E.KAPI MAHALLESİ	EREĞLİKAPI_6 1439 SOKAK	9,040.00
159	E.KAPI MAHALLESİ	EREĞLİKAPI_7 1422 SOKAK	3,894.00
160	E.KAPI MAHALLESİ	EREĞLİKAPI_8 1403 SOKAK	1,682.00
161	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_1 2622 SOKAK ENGELLİ PARKI	406.00
162	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_2 2628 SOKAK	13,783.00
163	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_3 2633 SOKAK	2,418.00
164	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_4 2645 SOKAK	1,594.00
165	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_5 2647 SOKAK	1,457.00
166	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_6 2650 SOKAK	1,608.00
167	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_7 2680 SOKAK	2,762.00
168	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_8 2698 SOKAK	7,673.00
169	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_9 2643 SOKAK	1,726.00
170	K.BÖLCEK MAHALLESİ	K.BÖLCEK_10 2699 SOKAK	5,510.00
171	NAKKAŞ MAHALLESİ	NAKKAŞ_1 2819 SOKAK	796.00
172	NAKKAŞ MAHALLESİ	NAKKAŞ_2 2818 SOKAK	3,269.00
173	NAKKAŞ MAHALLESİ	NAKKAŞ_3 2811 SOKAK	10,226.00
174	NAKKAŞ MAHALLESİ	NAKKAŞ_4 2812 SOKAK	8,205.00
175	NAKKAŞ MAHALLESİ	NAKKAŞ_5 2808 SOKAK 811	2,761.00

176	NAKKAŞ MAHALLESİ	NAKKAŞ_6 2839 SOKAK	3,158.00
177	NAKKAŞ MAHALLESİ	NAKKAŞ_7 2844 SOKAK	914.00
178	NAKKAŞ MAHALLESİ	NAKKAŞ_8 2856-63 SOKAK	1,086.00
179	BAHÇESARAY MAHALLESİ	BAHÇESARAY_1 5809 SOKAK	1,255.00
180	BAHÇESARAY MAHALLESİ	BAHÇESARAY_2 8552 SOKAK	1,646.00
181	KIRIMLI MAHALLESİ	KIRIMLI_1 8740 SOKAK	2,106.00
182	ZAFER MAHALLESİ	ZAFER_1 6825-24 SOKAK	3,556.00
183	ZAFER MAHALLESİ	ZAFER_2 6831 SOKAK	1,632.00
184	ZAFER MAHALLESİ	ZAFER_3 6836 SOKAK	3,861.00
185	ZAFER MAHALLESİ	ZAFER_4 22.CADDE GAFFAR OKKAN PARKI	2,144.00
186	LALELİ MAHALLESİ	LALELİ_1 4596 SOKAK	1,910.00
187	LALELİ MAHALLESİ	LALELİ_2 4353 SOKAK	7,642.00
188	ARATOLBAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_1 9040 SOKAK	1,876.00
189	ARATOL BAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_2 9033 SOKAK	3,820.00
190	ARATOL BAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_3 9083 SOKAK	1,773.00
191	ARATOL BAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_4 9088 SOKAK	3,124.00
192	ARATOL BAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_5 9089 SOKAK	1,133.00
193	ARATOL BAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_6 9077 SOKAK	1,055.00
194	ARATOL BAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_7 9074 SOKAK	1,052.00
195	ARATOL BAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_8 9042 SOKAK	1,653.00
196	ARATOL BAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_9 9039 SOKAK	1,633.00
197	ARATOL BAHÇELİ MAHALLESİ	ARATOL BAHÇELİ_10 161.CADDE	2,317.00
198	ARATOLİSTİKLALMAHALLESİ	ARATOL İSTİKLAL_1 9302066	1,769.00
199	ARATOLİSTİKLALMAHALLESİ	ARATOL İSTİKLAL_2 9325 SOKAK	2,388.00
200	Y.SULTAN SELİM MAHALLESİ	Y.SULTAN SELİM_1 5044 SOKAK	1,590.00
201	Y.SULTAN SELİM MAHALLESİ	Y.SULTAN SELİM_2 5100 SOKAK	1,089.00
202	Y.SULTAN SELİM MAHALLESİ	Y.SULTAN SELİM_3 5117-5030 SOKAK	3,440.00
203	Y.SULTAN SELİM MAHALLESİ	Y.SULTAN SELİM_4 5025-5032 SOKAK	2,313.00
204	Y.SULTAN SELİM MAHALLESİ	Y.SULTAN SELİM_5 5009 SOKAK	1,058.00
205	Y.SULTAN SELİM MAHALLESİ	Y.SULTAN SELİM_6 5208 SOKAK	18,507.00
206	Y.SULTAN SELİM MAHALLESİ	Y.SULTAN SELİM_7 5296 SOKAK	1,685.00
207	BAHÇELİ MAHALLESİ	BAHÇELİ_1 3703 SOKAK	2,171.00
208	SELÇUKLU MAHALLESİ	SELÇUKLU_1 5506 SOKAK	2,618.00
209	SELÇUKLU MAHALLESİ	SELÇUKLU_2 5537 SOKAK	772.00
210	SELÇUKLU MAHALLESİ	SELÇUKLU_3 5571 SOKAK	1,212.00
211	HÜRRİYET MAHALLESİ	HÜRRİYET_1 4748 SOKAK	1,952.00
212	HÜRRİYET MAHALLESİ	HÜRRİYET_2 4713-4727 SOKAK	2,430.00
213	HÜRRİYET MAHALLESİ	HÜRRİYET_3 4751 SOKAK	3,643.00
214	HÜRRİYET MAHALLESİ	HÜRRİYET_4 4688 SOKAK	1,501.00
215	HÜRRİYET MAHALLESİ	HÜRRİYET_5 4671 SOKAK	2,352.00

216	HÜRRİYET MAHALLESİ	HÜRRİYET_6 4655-4663 SOKAK	598.00
217	HÜRRİYET MAHALLESİ	HÜRRİYET_7 4657 SOKAK	2,949.00
218	HÜRRİYET MAHALLESİ	HÜRRİYET_8 4772 SOKAK	1,139.00
219	TACİN MAHALLESİ	TACİN_1 1869 SOKAK	3,118.00
220	TACİN MAHALLESİ	TACİN_2 1878 SOKAK	1,453.00
221	TACİN MAHALLESİ	TACİN_3 1879 SOKAK	1,425.00
222	TACİN MAHALLESİ	TACİN_4 1807 SOKAK	1,570.00
223	TACİN MAHALLESİ	TACİN_5 1802 SOKAK	1,608.00
225	İSTİKLAL MAHALLESİ	İSTİKLAL_1 4286 SOKAK	3,234.00
226	İSTİKLAL MAHALLESİ	İSTİKLAL_2 4288 SOKAK	180,838.00
227	İSTİKLAL MAHALLESİ	İSTİKLAL_3 4258 SOKAK	3,042.00
228	ÇERDİĞİN MAHALLESİ	ÇERDİĞİN_1 EĞRİ MİNARE 28.CAD	1,716.00
229	ÇERDİĞİN MAHALLESİ	ÇERDİĞİN_2 EĞRİ MİNARE 28.CAD	11,728.00
230	ÇERDİĞİN MAHALLESİ	ÇERDİĞİN_3 EĞRİ MİNARE 28.CAD	825.00
231	ÇERDİĞİN MAHALLESİ	ÇERDİĞİN_4 1067 SOKAK	783.00
232	ÇERDİĞİN MAHALLESİ	ÇERDİĞİN_5 1053 SOKAK	803.00
233	ÇERDİĞİN MAHALLESİ	ÇERDİĞİN_6 1063 SOKAK	895.00
234	ÇERDİĞİN MAHALLESİ	ÇERDİĞİN_7 1061 SOKAK	594.00
235	ÇERDİĞİN MAHALLESİ	ÇERDİĞİN_8 28.CADDE SAĞLIK MÜD	1,807.00
236	PAMUCAK MAHALLESİ	PAMUCAK_1 907 SOKAK	516.00
237	KALANLAR MAHALLESİ	KALANLAR_1 3602 SOKAK	1,967.00
238	ZİNCİRLİ MAHALLESİ	ZİNCİRLİ_1 501 SOKAK	1,730.00

Belediyenin imar planına göre 7.994.526,27 m²'lik bir açık bulunmaktadır. İmar planında park alanı olarak ayrılan yerlerin m² leri hesaplandığında kişi başına yeşil alan 30,6 m² düşmektedir.

Belediyenin imar planında öngörülmüş ancak uygulanmamış 7.994.526,27 m²'lik park alanı mevcuttur, İmar Planında önerilen park alanlarının % 5,5' i uygulanmıştır, tamamı uygulanırsa kişi başına 30,6 m² yeşil alan düşmektedir. Bu değer imar mevzuatın standartına göre çok yüksektir.

4.1.3. Çocuk oyun alanları

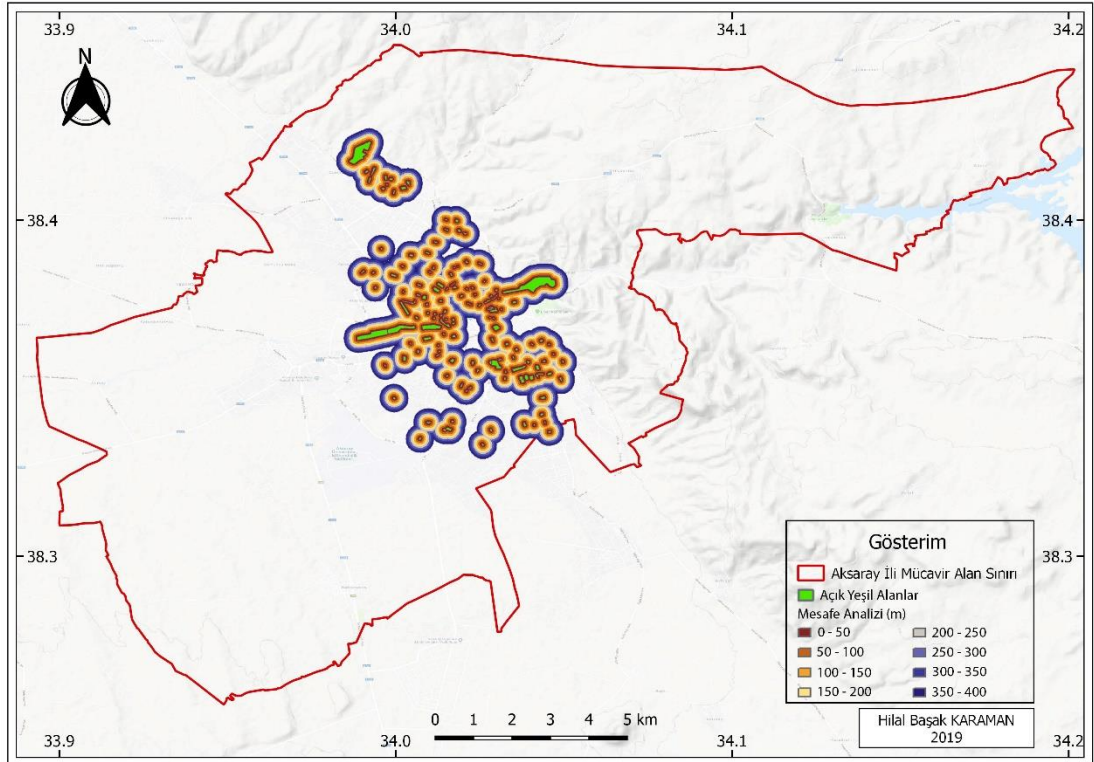
TÜİK' in 2018 yılı nüfus verilerine göre ildeki çocuk nüfusu 122.839 kişidir. İlde çocuk başına 1,13 m² çocuk oyun alanı düşmektedir. İl genelinde 139.077,33 m² çocuk oyun alanı bulunmaktadır, imar planlarında ise 9.042.182,27 m² çocuk

oyun alanı öngörülmüştür. Bu durumda il genelinde 8.903.104,94 m² norm açığı bulunmaktadır.

Çalışma alanı olan Aksaray sınırları içerisinde bulunan 238 adet parkın 238 adedi de çocuk oyun alanı içermektedir. Ayrıca 7 adet kent parkı içinde de çocuk oyun alanları vardır dolayısıyla toplam 245 adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Çocuk oyun alanlarının mahallelere dağılımı dengeli değildir. İlin alansal bakımından en büyük çocuk oyun alanı, Cumhuriyet mahallesinde bulunan mahalle parkıdır (98.816 m²); en küçük çocuk oyun alanı, Taşpazar mahallesinde yer alan mahalle parkıdır (77 m²).

4.2. Yeşil Alanların Ulaşılabilirlik Durumu

Aksaray kentinin yeşil alan gereksinimini belirleyebilmek adına ulaşılabilirlikleri etki yarıçapı kullanılarak belirlenmiştir. Kentin yeşil alanlarını işlediğimiz harita üzerinden ulaşılabilirlik haritası çıkarılmıştır (Şekil 4.2).

Şekil 4.2. Aksaray İli ulaşılabilirlik analizi

Mevcuttaki parklar için ulaşılabilirlik mesafeleri incelenmiştir. Zonlama(buffer) analizi için Altunkasa'nın belirlediği Türkiye'nin ve yurtdışının araştırılarak ortalama bir mesafe olarak kabul ettiği 400 m standartı esas alınmıştır (Altunkasa, 2004). Aileler genellikle çocuk oyun alanlarının 10 ile 15 dakika arasında yürüme mesafesinde olmasını istemektedirler. Bu sebeple 400 m ideal ölçü sayılmaktadır. Çocuk yaş grupları ayrı ayrı ele alındığında ise farklı yaş gruplarına farklı mesafeler esas alınıp o şekilde oyun alanları oluşturulmalıdır (Çizelge 4.3). Fakat Aksaray kentinde farklı yaş gruplarına hitap eden çocuk oyun alanları söz konusu değildir. Tüm çocuk oyunları aynı ve standarttır.

Çizelge 4.3. Yaş gruplarına göre çocukların oyun alanlarına erişim mesafesi (Askan ve Yılmaz, 2016)

YAŞ	ERİŞİM MESAFESİ (M)
0-5	30-70
5-9	70-120
9-15	120-250

Yeşil alan olarak tanımlanan bütün alanlar için ulaşılabilirlik analizi yapılmış, analizlerde yüzölçümü 3.935.000.000 m² olan il merkezinin 1.256.147 m² lik kısmının ulaşılabilirlik sınırları içerisinde kaldığı görülmektedir ki bu da ilin % 31,9' luk kısmını oluşturmaktadır. Bu değer aynı zamanda mahalle parklarının ulaşılabilir olduğu alanı göstermektedir.

4.3. Aksaray Yeşil Alanların Yapısal-Kentsel Donatı Açısından Durumu

Bu başlıkta Aksaray ilinin yeşil alanlarının konumları m² olarak büyüklükleri ve mevcut donatıları incelenmiştir. 238 park ve 7 kent parkı tek tek gezilmiştir. Ortaya bir envanter çıkarılmıştır.

Aksaray kentinin donatıları incelenirken; zemin döşemeleri, oturma öğeleri, aydınlatma elemanları, çöp kutuları, su öğeleri, bitkisel öğeler olarak ayrı ayrı incelemeler yapılacaktır.

4.3.1. Çocuk oyun alanları

Çocuk oyun alanlarındaki malzemeler seçilirken çocukların doğa ile kopmadan oynamaları için uygun malzemelerden seçilmiştir (Bakan ve Konuk, 1987).

Aksaray kentinin çocuk oyun alanlarını incelediğimizde bir kaç hariç hepsinde zemin döşemesi olarak kauçuk malzeme kullanıldığı görülmüştür. Oyun alanlarının dışına ise limonluk bordür kullanılmıştır (Şekil 4.3).

Şekil 4.3. 40*40 cm renkli kauçuk

Oturma birimlerine ise genellikle çocuk oyun alanlarının yakınında veya çevresinde yer verilmiştir. Hem çocuklarını gözlemlemeleri hem de dinlenme amaçlı kullanımı hedeflenmiştir. Mahalle parklarında genellikle bank tercih edilmiş gölgelikli oturma birimleri ise nadir parklarda görülmektedir (Şekil 4.4).

Şekil 4.4. Büyük Bölcek Mahallesi, Atatürk Parkı gazeboaların konumu

Ebeveynlerin daha konforlu oturabilmeleri için banktan ziyade daha fazla gazebo veya pergola gibi oturma birimleri tercih edilebilir. Bu birimlerin yanlarına da gölge yapması amacıyla ağaç ve çalı gibi bitkisel materyallerinde konulması gerekmektedir.

Aksaray kentinin çocuk oyun alanlarında çevre kirliliğini önlemek adına yapılan tek adım çöp kutularına yer vermek olmuştur. Çöp kutusu her parkta 4-5 tane bulunmaktadır (Şekil 4.5). Büfe ve tuvalet gibi birimler ise mahalle parklarının hiç birinde yoktur.

Şekil 4.5. Aksaray ili aktif yeşil alanlarında kullanılan çöp kutusuna örnek

Aksaray kentinde çocuk oyun setleri genellikle tek düzedir. Her parkta geleneksel diye tabir ettiğimiz kayma ve sallanma gibi hareketlerin yapılabildiği donatılar mevcuttur. Bu donatılar genellikle tek tiptir. Oyun setlerinin bir kaçı hariç hepsi polietilen malzemeden yapılmıştır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6. Oyun Grupları

4.3.2. Mahalle parkları

Mahalle parkları, mahalle sakinlerine hitap etmek amacıyla düzenlenmiştir. Çocuk oyun alanları, spor alanları ve yürüyüş yollarının da içinde barındıran birimler ayrıca bank veya gölgelikli oturma birimlerine de yer verirler. Bazı mahalle parkları basketbol ve voleybol gibi açık hava sporlarına da yer vermektedir. Mahalle sakinlerinin sosyal etkileşiminin de sağlandığı parklar büyük önem arz etmektedir.

Aksaray kentinin mahalle parklarını belirli bir standartta tutmak adına Aksaray Belediyesi sürekli çalışmalar yapmaktadır. Mahalle parklarının donatılarının kalite ve kontrolü sürekli sağlanmaktadır. Özellikle 2010 senesinden sonra alınan tüm oyun gruplarında TSE standardı aranmaktadır.

Mahalle parklarında donatı olarak genellikle çöp kutusu, bank ve çocuk oyun seti bulunmaktadır. Bazı parklarda gölgelikli oturma birimlerine yer verilmiştir. Parklarda su ögesine veya anıt heykellere yer verilmemiştir.

4.3.3. Spor alanı

İl içerisinde 1 adet kapalı spor kompleksi mevcuttur. Aksaray kenti il sınırlarında bir kaç tane özel işletmelere ait spor alanları vardır. İl genelinde spor alanlarına önem verilmediği ve artırımına yönelik çalışmaların olmadığı gözlemlenmiştir. Aksaray spor alanı anlamında çok eksiktir. Ancak tüm mahalle parklarında açık hava spor aletlerine rastlanmaktadır (Şekil 4.7).

Şekil 4.7. Mahalle parklarındaki spor alanları

4.3.4. Rekreasyon alanları ve kent parkları

4.3.4.1. Kılıçarslan parkı

Aksaray kentinde donatım yönü ve etki alanı itibariyle şehir parkı niteliğini taşıyan Kılıçarslan Parkı, Coğlaki mahallesinde yer almaktadır. 2 etaptan oluşmaktadır. 243.881 m²' lik alana sahiptir. Etki alanı olarak Aksaray kent bütününe hizmet etmektedir. Kılıçarslan kent parkı 2012 yılı başında hizmete açılmıştır, kent park bulunduğu konum itibariyle ilin prestij güzergâhlarından biridir, parkın içerisinde nikâh dairesi de bulunması sebebiyle yoğun bir kullanımı vardır (Şekil 4.8).

Şekil 4.8. Aksaray, Kılıçarslan Parkı

243.881 m² lik bir alana yayılan kent parkı içerisinde yürüyüş yolları, çocuk oyun alanları, görsel peyzaj alanları, süs havuzu, cafe, otopark gibi birimler mevcuttur.

Kılıçarslan parkının zemininde ana yolda karo gri parke taşı kullanılmıştır. Tali yolda ise kırmızı tuğla kullanılmıştır. Ancak engelliler için konforlu yürüyüş alanları düşünülmemiştir. Çocuk oyun alanları ve açık hava spor aletlerinin olduğu alanların zemininde ise kauçuk malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.9).

Şekil 4.9. Kılıçarslan Parkı, Çocuk Oyun Grubu

Parkta aydınlatma elemanlarına önem gösterilmiştir. Metal gövdeli, orta ve yüksek boylu aydınlatmalara yol boyunca yer verilmiştir. Çöp kutuları ise yol boyunca ve gazeboların etrafına konumlanmıştır (Şekil 4.10).

Şekil 4.10. Kılıçarslan Parkı, aydınlatma elemanı

Alan içerisinde ve çevresinde çeşme, mescit ve tuvalet gibi fonksiyonlara yer verilmiştir (Şekil 4.11). Piknik masaları yeterli ve iyi konumlanmıştır. Zemin döşemeleri bakımından ise bir düzen söz konusudur.

Şekil 4.11. Kılıçarslan Parkı mescitten bir görünüm

4.3.4.2. Cumhuriyet parkı

Bir diğerkent parkı Cumhuriyet mahallesinde yer alan Cumhuriyet Parkıdır. Park 154.565 m²’ lik alana sahiptir. Cumhuriyet kent parkı 2016 yılında hizmete açılmıştır (Şekil 4.12).

Şekil 4.12. Aksaray Cumhuriyet Parkı

Cumhuriyet parkı 154.565 m² lik bir alana yapılmıştır. Kent parkında yürüyüş yolu, çocuk oyun alanı, açık hava spor alanı, süs havuzu, mescit, büfe, çeşme gibi birimler mevcuttur. En büyük eksik otoparka yer verilmemiş olmasıdır. Bu nedenle araçlar parkın kenarındaki yollara park etmektedir. Parkın zemininde ana yolda karo gri parke taşı kullanılmıştır. Ancak engelliler için konforlu yürüyüş alanları düşünülmemiştir. Çocuk oyun alanları ve açık hava spor alanları zeminlerinde tekdüzelik ve renksizliği gidermek adına rengârenk kauçuk döşeme yapılmıştır (4.13).

Şekil 4.13. Genç Osman Parkı Çocuk Oyun Alanı

Parkta aydınlatma elemanlarına önem gösterilmiştir. Metal gövdeli, orta ve yüksek boylu aydınlatmalara yol boyunca yer verilmiştir. Çöp kutuları ise yol boyunca ve gazeboların etrafına konumlanmıştır. Sayı olarak çokta yeterli değildir (4.14).

Şekil 4.14. Cumhuriyet Parkındaki oturma birimleri ve çöp kutuları

Çocuk oyun alanlarındaki setler plastik polietilenden üretilmiştir. Bunun yanı sıra halatlı tırmanma setine yer verilmiştir. Buradaki çocuk oyun alanı dekoratif ahşap kazıklar ile sınırlandırılmıştır.

Ana yol ve tali yollar süs kirazı ve süs eriği ile alle bitkilendirilmesi yapılmıştır. Kent parkında bazı yamaçlı kısımlara mevsimlik çiçek tarhları ayrılmıştır (4.15). Ayrıca park içinde görsel çiçek heykelleri vardır (Şekil 4.16).

Şekil 4.15. Cumhuriyet Parkı Görsel Peyzaj Alanları

Şekil 4.16. Cumhuriyet Parkındaki çiçek heykelleri

4.3.4.3. Karabağ tematik parkı

Karabağ tematik parkı 30.715 m² lik bir alana yapılmıştır. Fatih mahallesinde yer almaktadır. 2018 yılında hizmete açılmıştır (Şekil 4.17).

Şekil 4.17. Karabağ Tematik Parkı

Kent parkında yürüyüş yolu, çocuk oyun alanı, açık hava spor alanı, süs havuzu, mescit, büfe, çeşme, skate park alanı, sergi alanı, mini voleybol gibi birimler mevcuttur (Şekil 4.18). Parkta çevresi boyunca otoparka yer verilmiştir. Parkın zemininde ana yolda karo gri parke taşı kullanılmıştır. Ancak engelliler için konforlu yürüyüş alanları düşünülmemiştir. Çocuk oyun alanları ve açık hava spor alanları zeminlerinde kauçuk kullanılmıştır.

Şekil 4.18. Karabağ Tematik Parkı skate park

Parkta aydınlatma elemanlarına önem gösterilmiştir. Metal gövdeli, orta ve yüksek boylu aydınlatmalara yol boyunca yer verilmiştir. Çöp kutuları ise yol boyunca ve gazeboların etrafına konumlanmıştır. Çevreyle uyumludur. Sayı oldukça yeterlidir. Dinlenme alanlarına, yürüyüş aksı boyunca oturma cepleri ve asma-germe gölgelikler yapılmıştır (Şekil 4.19).

Şekil 4.19. Karabağ Tematik Parkı oturma birimleri

Çocuk oyun alanlarındaki setler plastik polietilenden üretilmiştir. Bunun yanı sıra halatlı tırmanma setine yer verilmiştir. Karabağ Tematik Parkı içerisinde, süs kirazı, leylandi ve süs eriği kullanılarak, ana ve tali yollarda alle bitkilendirmesi yapılmıştır. Kent parkında kısım kısım mevsimlik çiçekler için yerler ayrılmıştır (Şekil 4.20).

Şekil 4.20. Karabağ Tematik Parkı çiçeklikler

4.3.4.4. Kùltürpark

Bir diğerkent parkı Büyük Bölcek mahallesinde yer alan Kùltürparktır. Park 49.619 m² lik alana sahiptir. Kùltürpark 2012 yılında hizmete açılmıştır (Şekil 4.21).

Şekil 4.21. Aksaray Kùltürpark

Kent parkında yürüyüş yolu, çocuk oyun alanı, açık hava spor alanı, süs havuzu, mescit, büfe, çeşme, yapay gölet, lunapark gibi birimler mevcuttur (Şekil 4.22).

Şekil 4.22. Kültürpark içerisinde bulunan Lunapark

Otopark bu kent parkının en büyük sıkıntısıdır. Yoğun bir kullanımı olması ve park içinde otopark yapılmaması tarafı olumsuz etkilemektedir. Tüm araçlar yol boyuncasallı sollu park etmektedir. Parkın zemininde ana yolda karo gri ve siyah parke taşı kullanılmıştır. Tali yollarda ise Arnavut kaldırımı havası verebilmek adına baskı beton uygulaması yapılmıştır. Ancak engelliler için konforlu yürüyüş alanları düşünölmemiştir.

Parkta aydınlatma elemanlarına önem gösterilmiştir. Metal gövdeli, orta ve yüksek boylu aydınlatmalara yol boyunca yer verilmiştir. Çöp kutuları çevreye uyumlu değildir ve çok özellikle yaz aylarında yoğun bir kullanımı olan parkta çöp kutusu sayısı yetersiz gelmektedir. Bu elemanlara yürüyüş yolu kenarları ve oturma birimleri yakınlarında yer verilmiştir. Alan bölge bölge işletmelere kiralanmıştır. Bu işletmeler yaz boyunca hizmet vermektedir (Şekil 4.23).

Şekil 4.23. K lt rpark iřletmelerinden bir g rsel

4.3.4.5. Recep Tayyip Erdoęan gen lik parkı

Bir dięer kent parkı Tacin mahallesinde yer alan Recep Tayyip Erdoęan Gen lik Parkıdır. 2 etaptan oluřmaktadır. Park toplam 179.827 m² lik alana sahiptir. Recep Tayyip Erdoęan kent parkı 2018 yılında hizmete a ılmıřtır (Şekil 4.24).

Şekil 4.24. Recep Tayyip Erdoęan Gen lik Parkı

Recep Tayyip Erdoğan Gençlik Parkı içerisinde ana yol boyunca alle bitkilendirmesi yapılmış, bu yapılırken süs kirazı ve süs eriğinden faydalanılmıştır. Kent parkında yürüyüş yolu, çocuk oyun alanı, açık hava spor alanı, süs havuzu, mescit, büfe, çeşme, futbol sahası gibi birimler mevcuttur (Şekil 4.25).

Şekil 4.25. Recep Tayyip Erdoğan Gençlik Parkı süs havuzu

Park alanında otopark bulunmaktadır. Park alanında zemin ögesi olarak ana aks boyunca gri ve siyah karo parke taşları kullanılmıştır. Tali yollarda ise kırmızı tuğla kullanılmıştır. Yol aksı boyunca engelli bireylerin de rahatça dolaşımını sağlayacak detaylara yer verilmemiştir. Çocuk oyun alanları ve açık hava spor alanları zeminlerinde tekdüzelik ve renksizliği gidermek adına rengârenk kauçuk döşeme yapılmıştır (Şekil 4.26).

Şekil 4.26. Çocuk oyun grubu ve tali aks zemin döşemesi

Parkta aydınlatma elemanlarına önem gösterilmiştir. Metal gövdeli, orta ve yüksek boylu aydınlatmalara yol boyunca yer verilmiştir. Çöp kutuları yol aksı boyunca ve oturma birimlerine yakın konumlandırılmıştır. Yürüyüş aksı boyunca da cepler yapılmı ve buralara pergola konulmuştur (Şekil 4.27). Alandaki en büyük eksiklikler çeşme ve tuvaletin bulunmamasıdır.

Şekil 4.27. Dinlenme alanı örneği, Recep Tayyip Erdoğan Gençlik Parkı

4.4. Aksaray Yeşil Alanların Bitkisel Materyal Açısından Durumu

Aksaray kentinin yeşil alanları incelenirken görülmüştür ki hiçbir tasarım ve planlama kriteri göz önünde bulundurulmamıştır. Arazi çalışmalarında yapılan incelemeler sonucu *Cupressusxleylandii* türünün fazlaca tercih edildiği görülmektedir. Bir diğer çok kullanılan ibrelili ağaç *Cedrus deodaradır*. Rengi dolayısıyla tercih edilen diğer ibrelili ağaç türleri ise *Cedrus atlantica "Glauca"* ve *Picea pungens "Glauca"* dır.

Yapraklı türlere gelirsek ilde yoğun olarak *Tilia sp.* kullanılmıştır. Parklarda kullanılmasının yanı sıra cadde, sokak ve refüjlerin bitkilendirilmesinde de sıkça kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bir diğer sık kullanılan yapraklı ağaç türü ise *Platanus sp.* dir. Kent parklarında görülmüştür ki diğer türlerle kombinlenerek sıkça kullanılmıştır. Diğer bir yapraklı ağaç ise *Prunus sp.* cinsidir. Özellikle yapraklanmadan çiçek açması sebebiyle tercih edilmektedir. Aksaray kent bölgesine kolay uyum sağlaması, estetik görünümü gibi özellikleri sebebiyle, ilin yeşil alanlarında sıkça kullanılan yapraklı bir türdür. Cami, okul, park ve bahçe alanlarında ıhlamur ve çınarlar ile birlikte sıklıkla kullanılmaktadır. *Prunus sp.* alle uygulamalarında ve yol bitkilendirilmelerinde sıklıkla kullanılmasının yanı sıra diğer türler ile gruplandırılarak da kullanılmaktadır. Bu türün en çok tercih edilen türleri *Pissardi Nigra* ve *Prunus ceracifera* türüdür.

İl geneli bitkisel materyali çalı düzeyinde incelendiğinde, ilin çalı türlerinin kullanımı açısından fakir olduğu söylenebilir. İl genelinde çalılar, farklı bitkiler ile kombine halinde, soliter, grup halinde, çit, bordür düzenlemeleri, mevsimlik arkası fon oluşumları gibi şekillerde kullanılmıştır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1. Tartışma

Aksaray kentinin yeşil alan yeterliliğini ve ulaşılabilirliğini tespit etmek amacıyla hem arazi çalışmaları yapılmış hem imar planı ve mevzuatı ile karşılaştırılmıştır.

Haritalar çıkarılarak analizler yapılmış ve tablolar oluşturulmuştur. Böylece kişi başına düşen yeşil alan miktarı tespit edilmiş, yeşil alanların dengeli dağılıp dağılmadığı ortaya konulmuş, ulaşılabilirliği tespit edilmiş, donatı ve bitkisel materyal açısından incelemeler yapılarak tespitlerde bulunulmuştur.

5.2. Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarının İrdelenmesi

Aksaray kentinin yeşil alanları incelenirken; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı' na ait imar mevzuatından ve Aksaray kentinin Uygulama İmar Planı' nda öngörülen yeşil alan miktarlarından yararlanılmıştır.

Aksaray Belediye sınırları içerisinde yer alan toplam nüfus TÜİK' in 2018 tarihli ADNKS verilerine göre 295.351 kişi ve bu bölgelerde var olan mevcut aktif yeşil alan toplamı, 1.493.071m²'dir. TÜİK' in 2018 tarihli ADNKS verilerine belirtilen nüfus değeri temel alındığında Aksaray ili kişi başına düşen yeşil alan miktarı 5,05 m² dir. Bu miktar imar mevzuatında 10 m² olduğundan Aksaray kenti yeşil alanları kişi başına düşen miktar değeri standartın altında kalmaktadır.

İmar kanununda mahalle parklarında kişi başına 2 m², kent parkları için 3.5 m² olarak toplam 5.5 m² alan önerilmiş durumdadır, Aksaray kentinde kişi başına 3,5 m² mahalle parkı ve 2,06 m² kent parkı alanı toplam 5,56 m² alan düşmektedir. Bu değer önerilen değer üzerinde. Ancak tek tek ele alınırsa kent parkları eksik kalmaktadır.

Aksaray ilinin kişi başına düşen aktif yeşil alan yeterliliği, TÜİK' in 2018 yılına ait nüfus verileri sabit tutularak, imar planına göre sorgulanmak istendiğinde ortaya çıkan rakam 41,5 m²/kişi olarak hesaplanmakta ve bu rakam imar bakanlığının ilgili yönetmeliklerine ait normlarında üzerinde olmaktadır. Mevcut durumda Aksaray il genelinde kişi başına düşen aktif yeşil alanda 37,8 m²/kişi' lik norm açığı bulunmaktadır.

Aksaray ili aktif yeşil alanları kişi başına düşen alan miktarı irdelendiğinde; imar yönetmeliği normlarına göre oldukça yüksek fakat uygulama imar planına göre yetersiz durumda olduğu tespit edilmiştir.

Aksaray il sınırları içerisinde 238 adet mahalle parkı mevcuttur. Toplam alanı 1.047.656 m² olan mahalle parkları ilin aktif yeşil alanlarının % 45,2 lik kısmını kapsamaktadırlar. İl genelinde kişi başına 3,5 m² park alanı düşmektedir. İmar yönetmeliklerinde mahalle parkları ile ilgili belirtilen norm 2 m²'dir. İlde mahalle parkı bazında norm açığı bulunmamaktadır.

İl sınırları içerisinde toplam alanı 177,969,334 m² olan ve aktif yeşil alanların % 0,7'sini kaplayan beş (5) adet spor alanı mevcuttur. Güncel durumda kişi başına 0,6 m² spor alanı düşmektedir. İmar yönetmeliğinde spor alanları ile ilgili ayrılan norm kişi başına 3m²' dir. İlde kişi başına 2,4 m²' lik norm açığı mevcuttur.

5.3. Yeşil Alanların Ulaşılabilirliklerinin İrdelenmesi

Gelecek nesillere aktarım için sürdürülebilir bir kent gelişimi esas alınırse yeşil alanların ulaşılabilirliği önemli bir yer tutar. Aksaray kenti için ulaşılabilirlik haritası ve analiz yapılırken etki yarıçapından yararlanılmıştır. Yayaların konforlu ulaşımı baz alınmıştır. Standart olarak ise 10-15 dk yürüme mesafesi için 400 m standart kabul edilmiştir.

Yapılan analizde yaya olarak standartlarda belirtilen 10-15 dakika arasında (ortalama 400 m) ulaşabilecekleri bir mahalle parkı genel olarak mevcut değildir. Bu alanlar ile ilgili yönetmeliklerde belirtilen normlara henüz ulaşamamışlardır. Nüfusa bağlı olarak mevcut alanların arttırılması (çocuk oyun alanı, spor alanı, mahalle parkı vb.) yanı sıra mevcut niteliklerinin de arttırılması gerekmektedir.

Güncel durumda aktif yeşil alanlar gerekli niteliklere ve etkin kullanıma tam anlamı ile sahip değildir.

5.4. Değerlendirme ve Sonuç

1985 yılı ve 3194 tarihli imar mevzuatı gereği kentlerde kişi başına 10 m² yeşil alan önerilmiştir. Bu yönetmeliğin açılımı ise 1,5 m² si çocuk oyun alanı, 2 m² si mahalle parkı, 3,5 m² si kent parkı ve 3 m² si spor alanı olacak şekilde düzenlenecektir.

İmar planı yapılırken, imar mevzuatının yanı sıra yerleşim yerine ait doğal özellikler çıkarılmalıdır. Toprak durumu, eğim ve bakısı, su özellikleri, vejetasyon gibi envanterler çıkarılmalıdır. Mevcut bitki varlığı tespit edilmelidir. O kentte yaşayan insanların rekreasyon için ayırdıkları vakitleri, nelere vakit ayırdıkları ve bireysel özellikleri göz önüne alınmalıdır. Toplumun yaş dağılımı, medeni durumu ve eğitim düzeyi gibi kriterler tespit edilmelidir. Ayrıca yeşil alanların mahallelere göre dağılımları, ulaşılabilirliği, donatı yeterliliği tespit edilmelidir.

Aksaray kent merkezinin imar planına göre toplam 13.479.668,15 m² yeşil alan bulunduğu tespit edilmiştir. Bu alanların toplam 12.309.590,39 m²'sini çocuk oyun alanları, mahalle parkları, kent parkları ve spor alanları oluşturmaktadır. 1.170.077,76 m²'sini ağaçlandırma sahaları, cadde ve sokakların ağaçlandırılması ve refüjler oluşturmaktadır. Tüm bu veriler dikkate alındığında Aksaray kent merkezi bütününde kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarının kişi başı 41,5 m² olduğu hesaplanmıştır.

Aksaray kentinin mevcut yeşil alanları incelendiğinde 1.493.071 m² toplam yeşil alan olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kişi başına ise 5,05 m² düştüğü görülür.

İmar planında kişi başına 41,5 m² açık ve yeşil alan öngörülürken mevcut durumda kişi başına 5,05 m² açık ve yeşil alan düşmektedir. Bu sonuçlar; Aksaray kent merkezi bütününde yeşil alanların henüz planın öngördüğü aşamaya ulaşamadığını göstermektedir. Hatta imar mevzuatındaki değer oldukça altında kaldığı görülmektedir. Aksaray ili mevcut durumda 10 m² standartına ulaşamamış olsa da kurulduğu günden beri yeşil alanlar her geçen gün

artmaktadır. Ancak yeşil alanlar dengeli bir şekilde dağılmamıştır ve donatı açısından da yetersizdir. Buna rağmen mahalle parkı sayısının fazla oluşu ve her mahallede dağınık bir şekilde birden fazla park bulunması çoğu mahallede insanların 10-15 dk içerisinde parklara ulaşımını sağlamaktadır.

İmar planında öngörülmüş fakat uygulanmamış yeşil alanların sebebi olarak aşağıdaki maddeleri sayabiliriz;

- Yeşil alan olarak öngörülen yerlerin işgalli arazi olması,
- Aksaray kentinin genç bir belediye olması,
- İmar planında önerilen bazı yeşil alanların şahsa veya hazineye ait olması
- Aksaray kentinde bulunan Ulurmak deresi, Karasu Çayı gibi ıslah çalışmalarının henüz bitmemiş olması sayılabilir.

Aksaray kenti yeşil alanları planlanırken dikkat edilmesi gereken bir sistem oluşturulması gerekir. Bu sistem için bu tez kapsamında araştırılan birçok normdan yararlanılabilir. Yeşil alanların gelişimi ve sağlıklı büyümesi aynı zamanda estetik açıdan göze hitap etmesi gerekir. Ulaşılabilirlik ve donatı açısından da yeterli olması ilk önceliklerden olacaktır. Mevcut durum analizi yapılan yerlerin iyileştirme çalışmaları yapılmalı ve süreklilikleri sağlanmalıdır. Bunun için sağlıklı bir sistem oluşturmak gerekmektedir. Yeşil alanlara ulaşım mesafeleri bu mekânları çekici hale getirerek arttırılabilir. İlgi çekici hale getirmek için parklara değişik ve merak uyandıran donatılar getirilmelidir. Ve ayrıca imar planı mahalleler bazında tekrar ele alınmalıdır.

Aksaray kentinin yeşil alan sistemi oluşturulurken yukarıda anlatılanlar dikkate alınmalıdır. Kentte yaşayan insanları doğadan koparmadan bir ortam oluşturulmalıdır. Mahalle mahalle analizler yapılmalı her mahalle kendi nüfusu ile değerlendirilmelidir. Ve bunun yanında kentin kendi doğal özellikleri baz alınmalıdır. Amaç parkların dengeli dağılımını yapmak ve yeşil alanların uzun vadede yeterli olmasını sağlamaktadır. Parkların ağaçlandırılması arttırılmalı, yaya ve bisiklet yolları yaygınlaştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aksoy, Y., 2001. İstanbul Kenti Yeşil Alan Durumunun İrdelenmesi. Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Aksoylu, S., Çabuk, A., ve Uz, Ö., 2005. Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Yardımıyla Yeşil Alanlarının Yeterliliğinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma: Eskişehir Örneği.
- Albayrak, B., Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006. Çorum Kenti Mevcut Alan Kullanım Kararları ve Açık-Yeşil Alan Verilerinin Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma.
- Altunkasa, M., Adana Kent Konseyi Çevre Çalışma Grubu Bireysel Raporu, Adana, 2004. Adana'nın Kentsel Gelişim Süreci ve Yeşil Alanlar.
- Argus, Z., 1990. Adana Kenti Çocuk Bahçeleri Üzerine Bir Araştırma. Çukurova Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi, Adana, 49s.
- Askan, G., ve Yılmaz, H., 2016. Erzincan Kenti Açık-Yeşil Alanlarında Kullanılan Bitkisel Materyalin Belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 9, 57-74.
- Atıl, A. G., Yörük, İ., ve Gülgün, B., 2006. Bayındır İlçesi Kamusal Yeşil Alanlarının Yeterliliği ve Geliştirilebilme Olanakları Üzerine Bir Araştırma. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 43, 169-180.
- Ayaşlıgil, T., İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 1998. Kent Gelişimi Sürecinde Açık ve Yeşil Mekan Gereksiniminin Çanakkale Örneğinde İncelenmesi. 48, 39-70.
- Aygün, K. B., 2005. Zeytinburnu İlçesindeki Parkların Uygulamadan Doğan Sorunlar Açısından İrdelenmesi.
- Bakan, K., ve Konuk, G., Yae-Tübitak, Ankara, 1987. Türkiye" De Kentsel Dış Mekanların Planlanması.
- Barış, M., Kent Ekosistemi ve Ağaçlar, Planlama, 2005. Kent Planlaması. 4, 156-163.
- Bingöl, E., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Odtü Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kentsel Tasarım Ana Bilim Dalı, Ankara, 2006. A Quality Of Life Perspective To Urban Green Spaces Of Ankara.
- Bozdoğan, E. ve Gültekin, E., Çü Fen Bilimleri Enstitüsü, 2002. Karaisali İlçesi'nin Kentsel Gelişim Potansiyeli İçinde Yeşil Alan Gereksinimleri.

- Burat, S., 2000a. Green Belt As A Planning Tool And Green Belt Of Ankara Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Odtü, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kentsel Tasarım Programı, Ankara.
- Burat, S. J. Y. Y. L. T., Odtü, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kentsel Tasarım Programı, Ankara, 2000b. Green Belt As A Planning Tool And Green Belt Of Ankara.
- Çalışkan, A., Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Odtü, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kentsel Tasarım Programı, Ankara, 1990. 3194 Sayılı İmar Yasası Açısından Kentlerimizde Açık-Yeşil Alan Sisteminin Geleceği ve Ankara-Çankaya İlçesi Örneği.
- Çinçinoğlu, A., 2001. Antakya Kenti Açık ve Yeşil Alan Sisteminin Saptanması ve Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi. Mustafa Kemal Üniv. Fen Bil. Enst. Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi 99.
- Demir, Z., İü Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı Doktora Tezi İstanbul, 2004. Düzce'nin Yeni Kentleşme Sürecinde Açık ve Yeşil Alanlara Yeni Fonksiyonlar Kazandırılması.
- Demircan, N., Aytatlı, B., ve Yıldız, N. D., 2010. Erzurum Kent İnsanınin Rekreatiyonel Davranış Biçimleri. Bartın Orman Fakültesi Dergisi 20, 420-430.
- Dönmez, Y., 2006. Kırşehir İli Mucur İlçesi ve Yakın Çevresinin Peyzaj Potansiyelinin Saptanması, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Dunnett, N., Swanwick, C., And Woolley, H., 2002. "Improving Urban Parks, Play Areas And Green Spaces," Department For Transport, Local Government And The Regions London.
- Duran, C., Gunek, H., And Sandal, E. K. J. J Environ Biol, 2012. Effects Of Urbanization On Agricultural Lands And River Basins: Case Study Of Mersin (South Of Turkey). 33, 363.
- Elhatip, H., Aksaray: Aksaray Valiliği Çevre Koruma Vakfı, 2002. Aksaray İlindeki Su Kaynakları ve Çevre Sorunları.
- Emür, S, H., Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007. Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi-Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi. 1, 367-396.
- Ender, E., ve Cengiz, U., 2018. Adana Kenti Çukurova İlçesi Aktif Yeşil Alanlarının Çok Ölçütlü Değerlendirmesi. Mediterranean Agricultural Sciences 31.

- Ender, E., Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2011. Adana İli Çukurova İlçesi Aktif Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi. Çukurova Üniversitesi.
- Erdem, N., ve Coşkun, A. A, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2009. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Hükümlerinin Türk Planlama Mevzuatına Uyumluluk Analizi. 59, 67-81.
- Etli, B., Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi, B Serisi, 2002. Edirne İli Merkez İlçe Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Yönünden İrdelenmesi. 3, 47-59.
- Eymirli, S., Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı , Adana, 1994. Erzurum Kenti Açık Yeşil Alanlarının Saptanması ve Kent İçi Açık Yeşil Alan İlkeleri Yönünden Araştırılması.
- Francis, M., 2003. "Urban Open Space: Designing For User Needs," Island Press.
- Godbey, G. C., Caldwell, L. L., Floyd, M., And Payne, L., Am J Prev Med L., 2005. Contributions Of Leisure Studies And Recreation And Park Management Research To The Active Living Agenda. 28, 150-158.
- Gold, J. R., 1980. "An Introduction To Behavioural Geography," Oxford University Press.
- Gökçer, E., ve Bilgili, B., Turkish Journal Of Forestry, 2014. Bartın İli Örneğinde Yeşil Alanların Ulaşılabilirliğinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. 15, 140-147.
- Gül, A., ve Küçük, V., 2001. Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. Turkish Journal Of Forestry 2, 27-48.
- Gültekin, B., ve Altunkasa, M. F., 2007. Kent İçi Yolların Yaya Kullanımına Yönelik Değerlendirilmesinde Çözümlemeli Bir Yaklaşım: Adana Örneği.
- Haq, S. M. A., Journal Of Environmental Protection, 2011. Urban Green Spaces And An Integrative Approach To Sustainable Environment. 2, 601.
- Hepcan, Ş., Kaplan, A., Küçükerbaş, E., ve Özkan, B., Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 2001. Kemalpaşa (İzmir) Kentsel Dış Mekanlarının Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma. 38.
- Hisarlı, S., Enstitü Yüksek Lisans Tezi Ankara, 1988. Ankara Koşullarında Bitki Su Tüketimi Tahmin Yöntemlerinin Karşılaştırılması. Ankara Ü. Fen B.
- Kafafy, N. A.-A., 2010. "Dynamics Of Urban Green Space İn An Arid City: The Case Of Cairo-Egypt," Cardiff University (United Kingdom).

- Kart, N., ve Altınçekiç, T. H., 2008. İstanbul Tarihi Yarımada Yeşil Alanlarının Tarihsel Süreç İçerisindeki Değişiminin İrdelenmesi.
- Kaymaklı, G., Lisans Tezi, Ankara, 1990. Ülkemizde Açık ve Yeşil Alan Standartlarının Uygulanmasında Peyzaj Mimarlığı Açısından Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları Üzerinde Bir Araştırma, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Y.
- Kelkit, A. J., Ekoloji Dergisi, 2002. Çanakkale Kenti Açık-Yeşil Alanlarda Kullanılan Bitki Materyali Üzerinde Bir Araştırma. 10, 17-21.
- Kesim, G., İ. B. Ü. Yayınları, 1996. Düzce Kenti Açık ve Yeşil Alan Sorunları ve Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. 5.
- Kim, W. K., 2011. Understanding Open Spaces In An Arid City. Arizona State University.
- Kuter, N., Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2007. Çankırı Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Peyzaj Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi.
- Küzeci, C., 2008. Açık ve Yeşil Alan Değişiminin Uzaktan Algılama Yöntemi Kullanılarak Belirlenmesi: Çanakkale Örneği. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- Laforteza, R., Carrus, G., Sanesi, G., Davies, C., Urban Forestry And Greening, 2009. Benefits And Well-Being Perceived By People Visiting Green Spaces In Periods Of Heat Stress. 8, 97-108.
- Levend, Ö. T., 2008. İstanbul İli Bayrampaşa İlçesi Açık ve Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi. Selçuk Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Konya, Türkiye.
- Manavoğlu, E., ve Ortaçşme, V., Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 2007. Konyaaltı Kentsel Alanında Bir Yeşil Alan Sistem Önerisi Geliştirilmesi. 20, 261-271.
- Mollison, B., Permaculture: A Designer's Manual, 1988. Permaculture: A Designer's Manual.
- Önder, S., ve Polat, A. T., Kentsel Peyzaj Alanlarının Oluşumu ve Bakım Esasları Semineri, 2012. Kentsel Açık-Yeşil Alanların Kent Yaşamındaki Yeri ve Önemi. 19, 73-96.
- Özcan, K., Ekoloji, 2006. Sürdürülebilir Kentsel Gelişmede Açık-Yeşil Alanların Rolü, Kırıkkale, Türkiye Örneği. 15, 37-45.

- Özcan, K., Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara, Türkiye, 2000. Kırıkkale Kenti Mevcut Alan Kullanım Kararları ve Açık-Yeşil Alan Verilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma.
- Özdamar, U., 2006. Açık-Yeşil Alan Kullanımlarının İmar Planlarındaki Dağılımları ve Uygulama Sorunları: Bursa-Osmangazi Örneği. Deü Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, A., 2003. Ankara-Kalecik İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Potansiyelinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 61.
- Özdemir, G., 2007. Karkamış-Gaziantep Kentsel Gelişiminde Yeşil Alanlarının Değerlendirilmesi. Çü Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Adana, Türkiye.
- Özel, A., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 2004. Çanakkale İli Doğal ve Kültürel Potansiyelinin Turizm ve Rekreatif Kullanım Yönünden İncelenmesi.
- Özcan, Y., AÜ Basımevi, Ankara, 1968. Ankara ve Çevresi Yeşil Saha Sisteminin Peyzaj Mimarisi Prensipleri Yönünden Etüd ve Tayini.
- Öztürk, S., Demircioğlu, N., ve Ayan, S., 2004. Kastamonu Kenti Açık ve Yeşil Alanları İçin Ekolojik Bir Yaklaşım.
- Pamay, B., İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İÜ Yayın, 1978. Kentsel Peyzaj Planlaması.
- Penteado, H., 2014. Open Space As An Armature For Urban Expansion: A Future Scenarios Study To Assess The Effects Of Spatial Concepts On Wildlife Populations.
- Polat, A. T., ve Önder, S., Selçuk Tarım Bilimleri Dergisi, 2004. Kent Parki Kavramı ve Konya Kenti İçin Bir Kent Parki Örneği. 18, 76-86.
- Sancaktar, E., Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Sf, 2003. Ankara Metropolitan Alanı İçin Açık ve Yeşil Alan Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. 166.
- Sorkun, G. 1996. İstanbul Anadolu Yakası Örnek Çocuk Oyun Alanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri.
- Şahin, Ş., ve Barış, M., Peyzaj Mimarlığı Dergisi, 1998. Kentsel Doku İçerisinde Açık ve Yeşil Alan Standartlarını Belirleyen Etmenler. 6, 367-396.
- Tosun, E., 2007. Tekirdağ İli Çorlu İlçesi Açık ve Yeşil Alanların Saptanması Üzerine Bir Araştırma.

- Uz, Ö., Fen Bilimleri Enstitüsü, Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir, Türkiye, 2005. Eskişehir Kent Merkezi Yeşil Alanlarının Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Yardımı İle Değerlendirilmesi. Anadolu Üniversitesi.
- Uzun, G., Üni. Zir. Fak. Doktora Tezi, 1974. Adana Şehri ve Yakın Çevresinin Peyzaj Mimarisi Yönünden Sorunlarının Saptanması ve Çözüm Yolları Üzerinde Bir Araştırma.
- Ülger, F. N., ve Önder, S., Selçuk Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, 2006. Kayseri Kenti Açık-Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi. 20, 108-118.
- Woolley, H., 2003. "Urban Open Spaces," Taylor & Francis.
- Yağcı, B., 2006. Adana Kuzeydoğu Kentsel Gelişme Alanında Açık ve Yeşil Alanların İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çü Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim.
- Yavuz, A., ve Eminağaoğlu, Z., 2007. Artvin Kentinde Yeşil Alanların Yeterlilik Bakımından İrdelenmesi.
- Yeşil, A., 2006. Ankara Metropolitan Alanının Yeşil Alan Sisteminin Analizi.
- Yiğiter, S., ve Erdem, Ü., 2003. Karşıyaka İlçesi Örneğinde Kent Dokusu ve Açık-Yeşil Alan İlişkileri Üzerine Bir Araştırma. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 40.
- Yıldızcı, A., 1982. Kentsel Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği. Doçentlik Tezi, İtü Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Yılmaz, B., Basılmamış Doktora Tezi, 2001. Bartın İli ve Yakın Çevresi Peyzaj Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma.
- Yörük, İ., Gülgün, B., ve Türkyılmaz, B. J. E. Ü. Z. F. D., 2005. Akhisar İlçesi Kentsel Alan Kullanım Değişiminin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. 42, 171-182.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Hilal Başak KARAMAN

Doğum Yeri ve Yılı : Aksaray, 11.04.1993

Medeni Hali : Bekâr

Yabancı Dili : İngilizce

E-posta : hilalbasakkaraman26@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Aksaray Lisesi, 2011

Lisans : SDÜ, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 2015

Mesleki Deneyim

Eylül 2015 – Ocak 2016 : Aksaray İl Özel İdaresi, Peyzaj Mimarı

Ocak 2016 – Devam : Aksaray Belediyesi, Peyzaj Mimarı